

Høringsnotat

Forslag til endringer i forskrift om godkjenning av yrkeskvalifikasjoner

4. september 2023

Innhold

1	Innledning	5
2	Bakgrunn for forslagene	5
3	Forholdsmessighetsprøvingsdirektivet	5
3.1	Innledning	5
3.2	Dagens regler	6
3.2.1	Utredningsinstruksen	6
3.2.2	Yrkeskvalifikasjonsdirektivet og praksis i EU-domstolen	6
3.3	Departementets vurderinger og forslag	7
3.3.1	Innledning	7
3.3.2	På hvilken måte bør forholdsmessighetsprøvingsdirektivet gjennomføres i norsk rett?	8
3.3.3	Formål og virkeområde, ny § 10-1	10
3.3.4	Definisjoner, tillegg til eksisterende § 1-2	11
3.3.5	Krav til forholdsmessighetsvurdering, ny § 10-2	12
3.3.6	Krav til forholdsmessighetsvurderingen, ny § 10-3	13
3.3.7	Krav til regulering, ny § 10-4	15
3.3.8	Begrunnelse basert på hensyn til mål i allmenhetens interesse, ny § 10-5	16
3.3.9	Vurdering av forholdsmessighet – ny § 10-6	17
3.3.10	Vurdering av målet når det kombineres med andre krav som begrenser adgangen til yrket – ny § 10-7	19
3.3.11	Andre relevante vurderinger av forholdsmessighet – ny § 10-8	20
3.3.12	Midlertidig tjenesteyting – ny § 10-9	22
3.3.13	Regulering av helseyrker – ny § 10-10	23
3.3.14	Informasjonsutveksling – ny § 10-11	23
3.4	Bestemmelser i direktivet som anses gjennomført i norsk rett allerede	25

3.4.1	Evaluering av regulerte yrker	25
3.4.2	Informasjon og berørte parter deltakelse	26
3.4.3	Klageadgang	26
3.4.4	Øvrige bestemmelser i direktivet	27
4	Frihandelsavtalen med Storbritannia – gjennomføring av bestemmelser om godkjenning av yrkeskvalifikasjoner i norsk rett	28
4.1	Innledning	28
4.2	Uklarheter i oversettelsen av avtalen med Storbritannia	29
4.3	Dagens regler	29
4.4	Gjennomføring av frihandelsavtalens bestemmelser om godkjenning av yrkeskvalifikasjoner i norsk rett.....	30
4.5	Departementets vurdering og forslag.....	31
4.5.1	Innledning.....	31
4.5.2	Formål – ny § 11-1	31
4.5.3	Definisjoner	31
4.5.4	Virkeområde – ny § 11-2	32
4.5.5	Innenlandsk regulering	32
4.5.6	Rett til godkjenning av yrkeskvalifikasjoner – ny § 11-3	32
4.5.7	Virkning av godkjenning – ny § 11-4	33
4.5.8	Utligningstiltak – ny § 11-5	33
4.5.9	Unntak fra retten til godkjenning – ny § 11-6	35
4.5.10	Søknadsprosedyre og saksbehandlingsregler – ny § 11-7	36
4.5.11	Lisensiering og andre bestemmelser – ny § 11-8	37
4.5.12	Krav til språkkunnskaper – ny § 11-9	37
5	Økonomiske og administrative konsekvenser	38
5.1	Forholdsmessighetsprøvingsdirektivet	38
5.2	Frihandelsavtalen med Storbritannia	38
6	Forslag til forskriftsbestemmelser	39
7	Vedlegg.....	45
7.1	Europaparlaments- og rådsdirektiv (EU) 2018/958 om forholdsmessighetsprøving før vedtakelse av nye bestemmelser om regulering av yrker	45

7.2	Forskriftsspeil (direktiv – forskrift)	57
7.3	Frihandelsavtalen kapittel 12 om godkjenning av yrkeskvalifikasjoner.....	59
7.4	Forskriftsspeil (avtale – forskrift)	68

1 Innledning

I dette høringsnotatet legger Kunnskapsdepartementet fram forslag til endringer i forskrift 22. desember 2017 nr. 2384 om godkjenning av yrkeskvalifikasjoner (yrkeskvalifikasjonsforskriften). Kunnskapsdepartementet vil med forslaget gjennomføre Europaparlaments- og rådsdirektiv (EU) 2018/958 av 28. juni 2018 om forholdsmessighetsprøving før vedtakelse av nye bestemmelser om regulering av yrker (forholdsmessighetsprøvingsdirektivet). Også bestemmelser om godkjenning av yrkeskvalifikasjoner i frihandelsavtalen 8. juli 2021 mellom Island, Fyrstedømmet Liechtenstein og Kongeriket Norge og Det Forente Kongerike Storbritannia og Nord-Irland (Storbritannia) foreslås gjennomført med forslaget. Avtalen omtales i det videre som frihandelsavtalen mellom Island, Liechtenstein og Norge og Storbritannia.

Departementet foreslår et nytt kapittel 10 i yrkeskvalifikasjonsforskriften om krav til forholdsmessighetsvurdering og et nytt kapittel 11 i samme forskrift om godkjenning av yrkeskvalifikasjoner fra Storbritannia og Nord-Irland. Dagens kapittel 10 blir nytt kapittel 12.

2 Bakgrunn for forslagene

Forholdsmessighetsprøvingsdirektivet ble tatt inn i EØS-avtalen 24. september 2021 ved beslutning 243/2021. Beslutningen trådte i kraft i EØS-avtalen 1. februar 2023. Høringsforslaget gjennomfører direktivet i norsk rett for yrker som omfattes av yrkeskvalifikasjonsloven. Dette gjelder også for helsepersonell- og dyrehelsepersonellyrker. Yrkeskvalifikasjonsloven gjennomfører Europaparlaments- og rådsdirektiv 2005/36/EF av 7. september 2005 om godkjenning av yrkeskvalifikasjoner (yrkeskvalifikasjonsdirektivet) i norsk rett.

Reglene om godkjenning av yrkeskvalifikasjoner i frihandelsavtalen mellom Island, Liechtenstein og Norge og Storbritannia som kunne benyttes fra 1. desember 2021. Høringsforslaget gjennomfører de bestemmelsene for regulerte yrker som omfattes av yrkeskvalifikasjonsloven, med unntak av helsepersonell- og dyrehelsepersonellyrker, hvor avtalen tas inn i de særlige regelverkene på disse områdene.

3 Forholdsmessighetsprøvingsdirektivet

3.1 Innledning

I oktober 2015 fremmet Europakommisjonen en ny strategi for det indre marked. Strategien skulle bidra til økt vekst, sysselsetting og investering i Europa. I den forbindelse la Europakommisjonen 10. januar 2017 frem et forslag til direktiv med krav om forholdsmessighetsprøving før vedtakelse av nye bestemmelser om regulering av yrker eller endringer av eksisterende reguleringer for regulerte yrker. Direktiv 2018/958/EU om en

forholdsmessighetsprøving før vedtakelse av nye bestemmelser om regulering av yrker (forholdsmessighetsprøvingsdirektivet) ble vedtatt 28. juni 2018.

3.2 Dagens regler

3.2.1 Utredningsinstruksen

Utredningsinstruksen har ikke et eksplisitt krav om at det skal foretas en forholdsmessighetsvurdering før myndighetene vedtar nytt regelverk, men et slikt krav kan utledes av de seks spørsmålene instruksen lister opp, som er minimumskrav til utredning av nye tiltak:

1. Hva er problemet, og hva vil vi oppnå?
2. Hvilke tiltak er relevante?
3. Hvilke prinsipielle spørsmål reiser tiltakene?
4. Hva er de positive og negative virkningene av tiltakene, hvor varige er de, og hvem blir berørt?
5. Hvilket tiltak anbefales, og hvorfor?
6. Hva er forutsetningene for en vellykket gjennomføring?

Utredningsinstruksen har også krav om høring, jf. punkt 3-3. Overordnet kan man derfor si at krav om forholdsmessighetsvurdering og krav om høring som følger av forholdsmessighetsprøvingsdirektivet allerede er ivaretatt gjennom utredningsinstruksen. Forholdsmessighetsprøvingsdirektivet har imidlertid langt mer detaljerte krav til en forholdsmessighetsvurdering enn utredningsinstruksen.

3.2.2 Yrkeskvalifikasjonsdirektivet og praksis i EU-domstolen

Etter endringen av yrkeskvalifikasjonsdirektivet i 2013 stiller direktivet krav om at det skal foretas en forholdsmessighetsvurdering av regulerte yrker. I artikkel 59(3) står det følgende:

3. Medlemsstatene skal undersøke om kravene i henhold til deres rettsorden som begrenser adgangen til et yrke eller utøvelsen av et yrke til innehavere av særlige yrkeskvalifikasjoner, herunder bruken av yrkestitler og yrkesvirksomhet som er tillatt i henhold til slike titler, som i denne artikkel kalles «krav», er forenlige med følgende prinsipper:
 - a) kravene må verken direkte eller indirekte være diskriminerende på grunnlag av nasjonalitet eller bosted,
 - b) kravene må være begrunnet ut fra tvingende allmenne hensyn,
 - c) kravene må være egnet til å sikre at det fastsatte målet nås, og må ikke gå lenger enn det som er nødvendig for å nå dette målet.

Det følger videre av yrkeskvalifikasjonsdirektivet artikkel 59(5) at statene innen 18. januar 2016 skal opplyse til Kommisjonen årsakene til at de mente at eksisterende yrkesreguleringer oppfylte vilkårene i artikkel 59(3). Artikkel 59(5) slår fast at statene er forpliktet til å informere Kommisjonen, for Norges del EFTAs overvåkingsorgan (ESA), innen seks måneder etter innføringen av nye krav, og begrunne hvorfor disse er i samsvar med artikkel 59(3).

I Norge ble det gjennomført en slik gjennomgang sommeren/høsten 2015 og rapporten ble oversendt Europakommisjonen 27. januar 2016. Rapporten er publisert på nettsidene til Europakommisjonen. Dette ble gjort før direktivet trådte i kraft i EØS-avtalen.

Det er allerede stilt krav til forholdsmessighetsvurdering gjennom EU-domstolens praksis, se for eksempel C-55/94 *Gebhard*, punkt 37, C-262/02 Kommisjonen mot Frankrike, punkt 24 og C-475/11 *Kostas Konstantinides*, punkt 50.

3.3 Departementets vurderinger og forslag

3.3.1 Innledning

Departementet har i høringsnotatet tatt utgangspunkt i Europakommisjonens guide for gjennomføring av forholdsmessighetsprøving etter direktiv 2018/958/EU¹: «Guidance on the assessment of proportionality pursuant to Directive 2018/958 on a proportionality test before adoption of new regulation of professions». Dokumentet reflekterer Europakommisjonens vurderinger av forholdsmessighetsprøvingsdirektivet.

Departementet har sett hen til det svenske forarbeidet til gjennomføring av direktivet, «Promemorian om Proportionalitetsprövning av krav på yrkeskvalifikasjoner»².

Departementet har også lagt vekt på elementer i enkelte rettsavgjørelser med krav om forholdsmessighetsprøving fra EU-domstolen.

Forholdsmessighetsprøvingsdirektivet gjelder for regulerte yrker som omfattes av anvendelsesområdet for yrkeskvalifikasjonsdirektivet.

Etter forholdsmessighetsprøvingsdirektivet skal statene foreta en vurdering av forholdsmessigheten av regelen om adgangen til eller utøvelsen av et lovregulert yrke. I det følgende benyttes uttrykket «forholdsmessighetsvurdering».

Kravet til forholdsmessighetsvurdering vil gjelde uansett hvilken myndighet eller organ som har planer om å regulere et yrke. Det gjelder også dersom adgangen til å regulere yrket

¹ [Guidance on the assessment of proportionality pursuant to Directive 2018/958 on a proportionality test before adoption of new regulation of professions](#)

² [promemorian-om-proportionalitetsprovning-av-krav-pa-yrkeskvalifikationer.pdf.pdf \(regeringen.se\)](#)

er delegert til private aktører, eller f.eks. i de tilfellene Stortinget selv velger å regulere et yrke uten at dette er foreslått av regjeringen.

Forholdsmessighetsvurderingen skal skje før innføring av nye eller endringer av eksisterende lover, forskrifter eller administrative bestemmelser som regulerer adgangen til eller utøvelsen av et lovregulert yrke. Omfanget av vurderingen skal stå i et rimelig forhold til karakteren, innholdet og virkningen av bestemmelsene som innføres.

Forholdsmessighetsvurdering er en dokumentert vurdering av om det å regulere yrket er den beste løsningen for å oppnå ønsket effekt, inkludert utredning av uønskede konsekvenser. Direktivet bygger på EU-domstolens praksis om at regulering av yrker skal være proporsjonal, dvs. reguleringen skal stå i forhold til det myndigheten ønsker å beskytte og skal ikke medføre unødvendige negative økonomiske konsekvenser for den enkelte (se f.eks. *Pesla* C-345/08, premiss 34-36).

3.3.2 På hvilken måte bør forholdsmessighetsprøvingsdirektivet gjennomføres i norsk rett?

Kunnskapsdepartementet har vurdert ulike måter å gjennomføre forholdsmessighetsprøvingsdirektivet på i norsk rett.

Gjennomføring av bestemmelser i et direktiv i norsk rett kan gjøres på flere måter. Det kan være å konstatere at nasjonal rett allerede er i samsvar med bestemmelsene i direktivet. Alternativt å ta inn direktivet helt eller delvis i eksisterende regelverk. En tredje gjennomføringsmåte er å vedta egen gjennomføringslov eller forskrift hvor bestemmelsene i direktivet gjennomføres.

Flere stater i EU har tilsvarende utredningsinstruks, hvor det er satt krav til utredning før en innfører nye krav. Europakommisjonen har i forskjellige møter i koordinatorgruppen til yrkeskvalifikasjonsdirektivet og gjennom formelle henvendelser gitt klare signaler til medlemsstatene om at en henvisning til forholdsmessighetsprøvingsdirektivet i slike utredningsinstrukser ikke er en akseptabel gjennomføringsmåte for direktivet. Dette har ført til at de fleste land i EU har gjennomført direktivet i eget regelverk, de har lagt det inn i eksisterende regelverk hvor yrkeskvalifikasjonsdirektivet er gjennomført eller de har tatt inn direktivet i sin helhet i nasjonal lovgivning. Noen stater har utarbeidet egen instruks for forvaltningen av forholdsmessighetsvurdering.

I Sverige er forholdsmessighetsprøvingsdirektivet gjennomført ved «Förordning om proportionalitetsprövning vid nya eller ändrade krav på yrkeskvalifikationer³». I forordningen er de viktigste bestemmelsene i direktivet gjennomført. Finland har gjort det på samme måte, men valgt å bruke mer av ordlyden i direktivet.

³ [Förordning \(2020:757\) om proportionalitetsprövning vid nya eller ändrade krav på yrkeskvalifikationer Svensk författningssamling 2020:2020:757 - Riksdagen](#)

Forholdsmessighetsprøvningsdirektivet er gjennomført ved «Statsrådets förordning om proportionalitetsprövning före antagandet av reglering av yrken⁴».

I Danmark er direktivet gjennomført ved å vise til direktivet i et eget kapittel i loven som gjennomfører yrkeskvalifikasjonsdirektivet, «lov om anerkendelse af visse uddannelses- og erhvervsmæssige kvalifikationer, kapitel 2 a⁵». Selve direktivteksten er lagt inn som vedlegg til loven.

I Estland⁶ er direktivet gjennomført ved en instruks for departementene om å gjennomføre en forholdsmessighetsvurdering før regulering av nye yrker eller endringer i regelverket for eksisterende yrker.

Island planlegger å gjennomføre direktivet som en instruks til myndighetene som regulerer yrker.

Liechtenstein planlegger å gjennomføre enkelte av prinsippene av direktivet i loven om godkjenning av yrkeskvalifikasjoner.

Gjennomføringen av direktivet i EØS/EFTA-statene ble diskutert i møtet 11. november 2022 i EFTAs arbeidsgruppe for godkjenning av yrkeskvalifikasjoner. EFTAs overvåkingsorgan (ESA) uttalte at de deler Europakommisjonens vurdering av hvordan direktivet bør gjennomføres i nasjonal rett. Argumentet er at det er viktig at enkelte av bestemmelsene gjennomføres for å sikre at den som vedtar regelverket gjør en forholdsmessighetsvurdering. Direktivet har også detaljerte krav til forholdsmessighetsvurderingen som må følges.

Departementet vurderer det som mest hensiktsmessig å gjennomføre forholdsmessighetsprøvningsdirektivet i norsk rett ved å ta inn bestemmelsene i direktivet i et eget kapittel i yrkeskvalifikasjonsforskriften.

I vurderingen har departementet lagt avgjørende vekt på hvordan forholdsmessighetsprøvningsdirektivet er tatt inn i andre stater i EØS. Det er også lagt vekt på uttalelsene fra ESA og Europakommisjonen om hvordan de mener at direktivet bør tas inn i nasjonal rett.

I utgangspunktet gjelder forskrift om godkjenning av yrkeskvalifikasjoner for alle yrker med unntak av helsepersonell- og dyrehelsepersonell. Kunnskapsdepartementet mener reglene om forholdsmessighetsvurdering bør finnes i ett regelverk og ikke i tre ulike regelverk. Dette vil sikre en ensartet gjennomføring av direktivet i Norge. Direktivet bør dermed ikke tas inn i egne forskrifter under Helse- og omsorgsdepartementet og Landbruks- og matdepartementet, i tillegg til i yrkeskvalifikasjonsforskriften. Kunnskapsdepartementet

⁴ [Statsrådets förordning om... 376/2020 - Uppdaterad lagstiftning - FINLEX ®](#)

⁵ [eLov - Anerkendelsesloven](#)

⁶ [Lisa.pdf \(harno.ee\)](#)

foreslår derfor at bestemmelsene som tar inn forholdsmessighetsprøvingsdirektivet i yrkeskvalifikasjonsforskriften også skal gjelde for endringer eller nye reguleringer av helsepersonell eller dyrehelsepersonell.

Se forslag til nytt kapittel 10.

3.3.3 Formål og virkeområde, ny § 10-1

Direktivet har som mål å fastsette regler for forholdsmessighetsvurderinger som statene skal foreta før de innfører nye eller endrer eksisterende regler om regulering av yrker. Direktivet skal sikre et velfungerende indre marked og samtidig sikre et høyt nivå for forbrukervern. I utgangspunktet påvirker ikke direktivet statenes rett til å bestemme om et yrke skal reguleres, men en eventuell regulering må skje innenfor grensene for ikke-diskriminering og forholdsmessighet. En konsekvens av direktivet er at statene må dokumentere eksplisitt hvorfor det eventuelt skal innføres kvalifikasjonskrav for å utøve et yrke. Det kan derfor sies at statenes mulighet til selv å bestemme hvilke yrker og hvilke kvalifikasjoner de ønsker å sette for å kunne utøve et yrke kan bli begrenset.

Direktivet berører ikke statenes myndighet til å fastsette organiseringen av og innholdet i utdanning og yrkesrettet opplæring.

Direktivet gjelder for yrker som omfattes av direktiv 2005/36/EF om godkjenning av yrkeskvalifikasjoner (yrkeskvalifikasjonsdirektivet).

Utgangspunktet er at det skal foretas en forholdsmessighetsvurdering ved forslag til ny regulering av et yrke, eller ved endringer av regelverket for eksisterende yrker. Men dette gjelder ikke i alle tilfeller. Hvis kravene til yrkeskvalifikasjoner følger av en annen bindende EU-rettsakt, skal det ikke foretas en forholdsmessighetsvurdering, jf. forholdsmessighetsprøvingsdirektivet artikkel 2(2). Det gjelder der rettsakten ikke gir medlemsstatene noen valgmulighet i de kravene som skal innføres. Det vil si at rettsakten skal lede til samme krav til yrkeskvalifikasjoner i samtlige medlemsstater.

Dersom den aktuelle rettsakten er en minimumsrettsakt og myndighetene selv velger å foreslå krav som går lenger enn minimumskravene, vil dette være nasjonale særkrav. Myndighetene må da foreta en forholdsmessighetsvurdering. For eksempel er det i yrkeskvalifikasjonsdirektivet syv utdanninger hvor det er satt minimumskrav, lege, sykepleier, farmasøyt (provisorfarmasøyt), jordmor, tannlege, veterinær og arkitekt⁷. Hvis myndighetene ønsker å sette strengere kvalifikasjonskrav enn minimumskravene for disse yrkene enn det som gjelder etter direktivet, skal det gjennomføres en forholdsmessighetsvurdering. Det samme gjelder der statene ønsker å sette lengre krav til utdanning for yrker som er omfattet av direktivet enn det som følger av direktivet, f.eks. til medisinske spesialiteter.

⁷ Arkitekt er ikke et regulert yrke i Norge.

Det er ikke nødvendig å foreta en forholdsmessighetsvurdering når yrket ikke lenger er regulert. Dette kommer ikke klart frem i direktivet, men følger av formålet med direktivet. Når det ikke lenger er en regulering er det ikke nødvendig å foreta en forholdsmessighetsvurdering av den beslutningen.

Det følger av fortalens punkt 9 i forholdsmessighetsprøvingsdirektivet at direktivet ikke berører statenes myndighet til å fastsette organiseringen av, eller innholdet i, utdanningssystemet eller yrkesrettet opplæring. Forslag til endringer som gjelder lovregulerte yrker, men som ikke begrenser adgangen til eller utøvelsen av dem, for eksempel redaksjonelle endringer, tekniske tilpasninger i innholdet av utdanningen eller modernisering av bestemmelsene om opplæring, omfattes ikke av kravet til forholdsmessighetsvurdering i direktivet. Hvis endringen kun er å endre navnet på en grad, eller gjøre endringer i innholdet i opplæringen uten (merkbar) å påvirke nivået, innholdet eller varigheten, vil det vanligvis ikke være nødvendig med en forholdsmessighetsvurdering.

Departementet foreslår at det klart kommer frem i formålsbestemmelsen at kapittelet gjelder for alle yrker som omfattes av yrkeskvalifikasjonsloven, helsepersonelloven og dyrehelsepersonelloven.

Departementet foreslår å ta inn en bestemmelse om formål og virkeområde til bestemmelsene, se forslag til § 10-1.

3.3.4 Definisjoner, tillegg til eksisterende § 1-2

I forholdsmessighetsprøvingsdirektivet defineres «beskyttet tittel» og «virksomhet forbeholdt yrket».

Et yrke kan reguleres på flere måter, for eksempel ved at adgangen til eller utøvelsen av en bestemt yrkesvirksomhet forbeholdes innehavere av en yrkeskvalifikasjon. Statene kan også regulere en av formene for utøvelse av et yrke ved å fastsette vilkår for bruken av yrkestitler eller ved å innføre kvalifikasjonskrav bare til selvstendig næringsdrivende, til yrkesutøvere som mottar lønn, eller til foretaksledere eller juridiske representanter, særlig når virksomheten utøves av en juridisk person i form av et profesjonelt selskap.

Vi snakker om beskyttet tittel der bruken av tittelen i forbindelse med en eller flere former for yrkesvirksomhet i henhold til lov eller forskrift er direkte eller indirekte underlagt krav om en bestemt yrkeskvalifikasjon, og der urettmessig bruk av tittelen er underlagt sanksjoner. Et eksempel på beskyttet tittel i Norge er statsautorisert translatør, etter universitets- og høyskoleloven § 7-3. De er kun personer som har bestått translatøreksamen som kan benytte tittelen statsautorisert translatør, men selve virksomheten oversettelse er ikke regulert. Det betyr at hvem som helst kan oversette tekster, men de kan ikke benytte tittelen statsautorisert translatør uten å ha bevilgning.

Reservert yrkesvirksomhet er der adgangen til en eller flere former for yrkesvirksomheter er direkte eller indirekte begrenset i lov eller forskrift til personer som har en bestemt yrkeskvalifikasjon. Et eksempel på reservert yrkesvirksomhet i Norge er arbeid på elektriske anlegg. Dette kan kun utføres av personer som har slike yrkeskvalifikasjoner som nevnt i forskrift om elektroforetak og kvalifikasjonskrav for arbeid knyttet til elektriske anlegg og elektrisk utstyr § 6.

I den norske uoffisielle oversettelsen av forholdsmessighetsprøvingsdirektivet benyttes «virksomhet forbeholdt yrket». Departementet foreslår at «reservert yrkesvirksomhet» benyttes, da dette er i samsvar med hvordan et lovregulert yrke er definert i yrkeskvalifikasjonsloven.

Departementet foreslår å definere «beskyttet tittel» og «reservert yrkesvirksomhet» som i direktivet.

Departementet foreslår å ta inn definisjonene i § 1-2 ny bokstav d og e.

3.3.5 Krav til forholdsmessighetsvurdering, ny § 10-2

Den som regulerer yrket, må foreta forholdsmessighetsvurdering

Etter forholdsmessighetsprøvingsdirektivet er det opp til statene selv å bestemme hvem som skal foreta forholdsmessighetsvurderingen. Europakommisjonen uttaler at dersom det er en organisasjon som foreslår og vedtar en regulering, bør det være et eget uavhengig organ som utfører forholdsmessighetsvurderingen.

Forholdsmessighetsprøvingsdirektivet gjelder uansett hvem som foreslår en regulering av et yrke. Det kan være Stortinget, regjeringen, et departement, et direktorat eller et annet forvaltningsorgan som har fått delegert fullmakt til å regulere et yrke. Det gjelder også dersom det er en privat organisasjon som har fått delegert fullmakt til å regulere et yrke.

I Norge er det i all hovedsak departementer, direktorater eller andre statlige organer som har hjemmel til å vedta reguleringer som begrenser retten til å utøve et yrke. Det er etter departementets mening ikke nødvendig å opprette et eget organ som skal foreta en forholdsmessighetsvurdering; dette bør gjøres av det organet som foreslår reguleringen.

Etter utredningsinstruksen punkt 1-3 skal det forvaltningsorganet som har ansvar for utredningsarbeidet påse at bestemmelsene i instruksen blir fulgt. Når flere forvaltningsområder og flere forvaltningsorganer er involvert, har det forvaltningsorganet som setter i gang et utredningsarbeid, hovedansvaret for at instruksen følges. Hvert deltakende forvaltningsorgan har imidlertid et selvstendig ansvar for å følge kravene i instruksen ved bidrag på sitt sektorområde.

Det følger av utredningsinstruksen at det er fagdepartementet som har et overordnet ansvar for kvaliteten på beslutningsgrunnlaget innenfor instruksens virkeområde, jf. punkt 1-3. Dette innebærer at der en underliggende virksomhet utfører utredningen på vegne av et

departement, er det den underliggende virksomheten som har ansvar for å følge reglene i instruksene. Fagdepartementet har det endelige ansvaret for at utredningen er av god kvalitet.

I tråd med dette vil det være den myndigheten som legger frem et nytt forslag som har ansvar for å vurdere om forslaget er i samsvar med eller går utover det som følger av EØS-retten. Det betyr at den myndigheten som utreder og forbereder et forslag til en ny yrkesregulering, eller endring av en eksisterende, er ansvarlig for forholdsmessighetsvurderingen og at den gjennomføres etter direktivets krav.

Se forslag til § 10-2.

Forholdsmessighetsvurderingen skal skje før vedtak om regulering

Etter forholdsmessighetsprøvdirektivet artikkel 4(1) skal en forholdsmessighetsvurdering gjøres innen bestemmelsen som begrenser den frie bevegelsen for arbeidstakere eller for etableringsretten vedtas.

Det finnes klare tilfeller hvor det ikke er tvil om at direktivet vil gjelde, for eksempel der det settes kvalifikasjonskrav til utøvelsen av et yrke. Men det er også tilfeller der det settes krav til f.eks. regulering av selskapsform, restriksjoner relatert til aksjer eller stemmerettigheter i et selskap, krav til forsikring, krav til tariffavtale eller restriksjoner i markedsføring m.m. Slike krav stiller ikke direkte krav til et yrke, men indirekte kan de regulere adgangen til yrket, eller til utøvelsen av det.

Merk at kravet gjelder uansett hvilken regulering som foreslås, den kan være liten eller stor. Det gjelder også dersom utdanningen som kreves er kort, så lenge den er spesifikt rettet mot utøvelsen av et yrke.

Forholdsmessighetsvurdering bør være en del av regulerings- og lovgivningsprosessen. I direktivet er det krav til at et forslag skal høres. Dersom et forslag passerer flere myndigheter bør en forholdsmessighetsvurdering skje så tidlig som mulig. Men det påhviler alle myndigheter å påse at vurderingen gjennomføres innen regelen vedtas.

I direktivet er det ikke gjort unntak for tilfeller der det haster å få gjennomført en regulering. Ifølge Europakommisjonen er det åpning for at omfanget av vurderingen står i forhold til bestemmelsens art, innhold og virkning. Det betyr at selv om situasjonen tilsier at en må regulere et yrke raskt, må det være rutiner for å få foretatt en forsvarlig forholdsmessighetsvurdering også i disse tilfellene.

Departementet foreslår at det forskriftsfestes at forholdsmessighetsprøvingen skal foretas før det vedtas nye eller ved endring av eksisterende regelverk som begrenser adgangen til å utøve et yrke eller utøvelsen av yrket. Se forslag til § 10-2.

3.3.6 Krav til forholdsmessighetsvurderingen, ny § 10-3

I forholdsmessighetsprøvdirektivet artikkel 4(2) følgende er det krav til omfanget av forholdsmessighetsvurderingen. Dette er også omtalt nærmere i fortalens punkt 13 til 15.

Omfanget og vurderingen skal stå i forhold til bestemmelsens art, innhold og virkning. Det er reguleringsmyndigheten som har bevisbyrden knyttet til begrunnelse og forholdsmessighet. Det bør derfor være en tilstrekkelig detaljert forklaring som gjør det mulig å vurdere samsvar med forholdsmessighetsprinsippet. Dette følger av artikkel 4(3). Det er ikke tilstrekkelig å kun presentere resultatet av forholdsmessighetsvurderingen.

Det følger av fortalen til forholdsmessighetsprøvningsdirektivets at den begrunnelsen reguleringsmyndigheten bruker for å regulere et yrke, bør være ledsaget av en analyse av hensiktsmessigheten og forholdsmessigheten av tiltaket, og dokumentasjon som underbygger argumentene for en regulering.

Det kommer frem av brukerguiden til Europakommisjonen at hver enkelt sak må vurderes for seg. Myndighetene må vurdere virkningen av adgangsbegrensningen for allmennhetens interesse, friheten til å velge yrke, friheten til å drive en virksomhet og de grunnleggende friheter som fri bevegelighet for personer og tjenester. Jo større grad av regulering, jo grundigere og mer begrunnet bør forholdsmessighetsvurderingen være. Europakommisjonen viser til at opprettelsen av et nytt regulert yrke vil kreve en grundigere forholdsmessighetsvurdering enn en endring i eksisterende regulering.

I forholdsmessighetsprøvningsdirektivet artikkel 4(4) står det at grunnene til å anse at en bestemmelse er begrunnet forholdsmessig, skal underbygges av kvalitative og, der det er relevant, kvantitative opplysninger. Ifølge Europakommisjonen kan slike kvalitative og/eller kvantitative opplysninger omfatte markedsovervåkningsrapporter, akademiske forskningsartikler, undersøkelser, statistiske data, etc. Karakteren av de opplysninger som kreves, også vil avhenge av det individuelle målet i allmenhetens interesse som påberopes og de tilhørende argumentene. Europakommisjonen viser til EU-domstolens avgjørelse i sak C-515/14 *Kommisjonen mod Cypern*⁸, premiss 54-55. Domstolen slo der fast at når målet i allmenheten interesse er å opprettholde den økonomiske balansen i trygdesystemet, må de begrunnelsene som påberopes ledsages av en grundig analyse. En slik objektiv og detaljert analyse, støttet av tall, må være i stand til å vise, med solide og konsistente data, at det er reelle risikoer for balansen i trygdesystemet. Europakommisjonen skriver at det å bare antyde en risiko for ubalanse i trygdesystemet er utilstrekkelig. Europakommisjonen viser til at et virkemiddel kan være å bruke pilotprosjekter for å teste ut nye tiltak før de blir permanente. Et annet tiltak er å følge reformer med innsamling av empirisk data før og etter reguleringen.

Forholdsmessighetsvurderingen skal skje på en objektiv og uavhengig måte, jf. forholdsmessighetsprøvningsdirektivet artikkel 4(5).

Europakommisjonen har særlig lagt vekt på at en forholdsmessighetsvurdering skal skje på en uavhengig måte og at dette må kunne kontrolleres.

⁸ [CURIA - Documents \(europa.eu\)](https://eur-lex.europa.eu/curia/doclist.do?method=detailDoc&docid=864727)

Europakommisjonen viser i sin guide til at det å kreve en uttalelse fra et uavhengig organ kan være en effektiv metode for å sikre objektivitet. Det er spesielt viktig i tilfeller hvor lokale myndigheter, tilsynsorganer eller faglige organisasjoner er ansvarlige for forholdsmessighetsvurderingen.

Europakommisjonen skriver at en vag eller skjønnsmessig mulighet for et ansvarlig departement til å føre tilsyn med fagorganenes handlinger vil ikke være tilstrekkelig til å sikre objektiviteten og uavhengigheten til forholdsmessighetsvurderingen. Det er viktig å sikre at forholdsmessighetsvurderingen legges opp på en objektiv og transparent måte, slik at departementet har mulighet til å etterprøve de vurderingene fagorganene har gjort.

Departementet viser til omtalen i punkt 3.3.4, der det fremgår at det er vedkommende myndighet som foreslår reguleringen som må foreta forholdsmessighetsvurderingen. For å sikre at forholdsmessighetsvurderingen er objektiv og uavhengig foreslår departementet at vurderingen skal sendes til Kunnskapsdepartementet, eller den departementet bemyndiger, for en gjennomgang, se forslag til § 10-12.

På denne bakgrunn foreslår departementet å forskriftsfeste omfanget av forholdsmessighetsvurderingen slik at den skal:

- være rimelig i forhold til det som skal reguleres,
- være tilstrekkelig detaljert,
- understøttes av kvalitative og der det er relevant kvantitative elementer, og
- skje på en objektiv og uavhengig måte.

Departementet viser til forslag til § 10-3.

3.3.7 Krav til regulering, ny § 10-4

I forholdsmessighetsprøvingsdirektivet kodifiseres enkelte krav som følger av EU-domstolens praksis. Det er tre grunnleggende krav til regulering av yrker som må oppfylles. Reglene må være:

- ikke-diskriminerende,
- basert på hensyn til mål i allmennhetens interesse og
- forholdsmessige.

I direktivet er kravene gjengitt i tre ulike bestemmelser.

Forbudet mot diskriminering følger av forholdsmessighetsprøvingsdirektivet artikkel 5. Dette er en kodifisering av rettspraksis fra EU-domstolen. Det er fast rettspraksis at enhver uberettiget begrensning som følger av nasjonal rett og som begrenser etableringsadgangen eller adgangen til å yte tjenester er forbudt. Det samme gjelder enhver forskjellsbehandling på grunnlag av nasjonalitet eller bosted.

Kravet om at en regulering skal være begrunnet ut fra allmenne interesser følger av artikkel 6(1).

Kravet til at en regulering skal være forholdsmessig, egnet til å sikre det fastsatte målet og ikke gå lenger enn det som er nødvendig, følger av artikkel 7(1). Departementet legger til grunn at dersom en bestemmelse ikke kan begrunnes ut fra mål i allmenhetens interesse, skal den ikke vedtas. Å vedta en slik bestemmelse ville stride mot direktivet og rettspraksis. Departementet foreslår at dette kommer klart frem i en egen bestemmelse i forskriften.

Punktene i en forholdsmessighetsvurdering følger av artikkel 7(2) og 7(3).

Disse kravene er grunnleggende for de vurderingene som skal gjøres. Departementet foreslår derfor at disse samles i én bestemmelse om krav til reguleringen.

Departementet viser til forslag til § 10-4.

3.3.8 Begrunnelse basert på hensyn til mål i allmenhetens interesse, ny § 10-5

Etter forholdsmessighetsprøvningsdirektivet artikkel 6(2) skal statene skal særlig vurdere om bestemmelsene er objektivt begrunnet ut fra offentlig orden, offentlig sikkerhet eller folkehelsen, eller ut fra tvingende allmenne hensyn. Direktivet inneholder en liste over mål i allmenhetens interesse som følger av EU-traktaten. Det er ikke noe som hindrer EU-domstolen eller EFTA-domstolen i fremtidige avgjørelser å definere nye tvingende allmenne hensyn. Per nå er «tvingende allmenne hensyn i artikkel 6(2) definert som for eksempel:

- bevaring av den økonomiske stabiliteten i trygdeordningen,
- vern av forbrukere, av tjenestemottakere og av arbeidstakere,
- sikring av god rettspleie,
- sikring av rettferdige handelstransaksjoner,
- bekjempelse av bedrageri og forebygging av skatteunndragelse og skatteflukt, og sikring av effektiv skattekontroll,
- transportsikkerhet,
- vern av miljø og bymiljø,
- dyrehelse,
- immaterialrettigheter,
- sikring og bevaring av den nasjonale historiske og kunstneriske arven, sosialpolitiske mål og kulturpolitiske mål

Dersom adgangen til å starte å utøve en yrkesvirksomhet som arbeidstaker eller som selvstendig næringsdrivende er betinget av at vedkommende har bestemte yrkeskvalifikasjoner, må disse kravene være begrunnet ut fra mål i allmenhetens interesse.

I utgangspunktet er det opp til den enkelte stat å bestemme hvilket beskyttelsesnivå som skal gjelde. Det kan dermed bety at et yrke i en stat er regulert og i en annen stat er det ikke-regulert. Uansett hvilket beskyttelsesnivå som velges må det foretas en forholdsmessighetsvurdering. Den myndigheten som foreslår en yrkesregulering, bør vise

at det finnes en virkelig risiko for at allmenne hensyn ikke kan sikres dersom yrket ikke reguleres.

I Europakommisjonens guide fremgår det at «offentlig orden», «offentlig sikkerhet» og «folkehelsen» er begreper i EU-retten som stammer fra EU-traktatens artikkel 52. Europakommisjonen viser til at EU-domstolen konsekvent har tolket disse begrepene i snever forstand. Det kreves en reell og alvorlig trussel mot grunnleggende samfunnsinteresser og det er medlemsstaten som viser til disse interessene som har bevisbyrden for å påvise risikoen.

Det følger av fortalens punkt 19 at statene skal sikre et høyt nivå for vern av menneskers helse, og at dette skal skje gjennom måten statene definerer og gjennomfører all politikk og virksomhet på i EU. Forholdsmessighetsprøvingsdirektivet er helt i tråd med dette målet.

Etter forholdsmessighetsprøvingsdirektivet artikkel 6(3) utgjør ikke økonomiske eller administrative hensyn tvingende allmenne hensyn og kan følgelig ikke begrunne en begrensning til arbeidstakers frie bevegelighet. Dette følger også av fast praksis fra EU-domstolen.

Departementet foreslår å forskriftsfeste en liste over mål i allmenhetens interesse, se forslag til § 10-5.

3.3.9 Vurdering av forholdsmessighet – ny § 10-6

I forholdsmessighetsprøvingsdirektivet artikkel 7(2) første ledd er det en liste over punkter som myndighetene skal vurdere når de skal sikre at et forslag til ny eller endret regulering av et yrke er egnet til å nå det ønskede målet i allmennhetens interesse og ikke går utover det som er nødvendig for å nå målet.

Etter bokstav a skal myndighetene vurdere arten av risikoen for de målene i allmennhetens interesse som ønskes oppnådd med reguleringen, spesielt risikoen for tjenestemottakeren, som forbrukere, yrkesutøvere eller tredjepart. Europakommisjonen skriver at en forholdsmessighetsvurdering må være klar på hvilke interesser reguleringen skal beskytte. Skal den beskytte mottakeren (forbruker, pasient, næringsdrivende), eller yrkesutøver, medarbeidere etc., eller skal reguleringen beskytte samfunnet som en helhet. Forholdsmessighetsvurderingen skal fullt ut ta hensyn til de personene tiltakene tar sikte på å beskytte. Det vil si at der mottakerne i hovedsak er næringsdrivende, vil nivået på beskyttelse være annerledes enn dersom mottakerne i all hovedsak er forbrukere. Det må forventes at næringsdrivende har større mulighet til å vurdere risiko og beskytte seg. Myndighetene må kunne spesifisere på hvilken måte forbrukere risikeres å skades, lures eller lignende om tiltaket ikke settes i verk.

Etter bokstav b skal myndighetene vurdere om det finnes eksisterende regelverk av spesifikk eller mer generell art som er utilstrekkelig for å oppnå det ønskede målet. Dette kan være produktssikkerhetslover eller forbrukerbeskyttelseslover. Europakommisjonen

skriver at det ikke er nødvendig å regulere et yrke dersom det allerede finnes regelverk som leder til at målet av allmennhetens interesse nås. Myndigheten må derfor redegjøre for hvilke eksisterende bestemmelser som kan anvendes ved utøvelse av det aktuelle yrket. Departementet viser til lov 11. juni 1976 nr. 79 om kontroll med produkter og forbrukertjenester (produktkontrollloven), særlig § 3 andre ledd. Der er det et krav om at den som eier eller leder en virksomhet som tilbyr forbrukertjenester, eller utfører arbeid i slik virksomhet, skal vise aktsomhet og treffe rimelige tiltak for å forebygge at forbrukertjenesten medfører helseskade. Hvis hensikten med reguleringen av yrket er å beskytte forbrukere fra helseskade, må myndighetene begrunne hvorfor produktkontrollloven ikke gir god nok beskyttelse.

Etter bokstav c skal myndighetene ta hensyn til om bestemmelsen er hensiktsmessig for å nå det ønskede målet. Om bestemmelsen faktisk gjenspeiler målet på en konsekvent og systematisk måte og dermed håndterer de påviste risikoene på tilsvarende måte som ved sammenlignbare virksomheter. I den svenske utredningen tolkes dette slik at punktet kan deles i to adskilte spørsmål. Det første spørsmålet er om tiltaket er egnet til å sikre at det ønskede målet nås. Det andre spørsmålet er om tiltaket behandles på en konsekvent og systematisk måte. Her skal myndighetene vise at lignende risiko håndteres på en konsekvent og systematisk måte, sammenlignet med hvordan risiko i sammenlignbare virksomheter er regulert.

Etter bokstav d skal myndighetene identifisere forslagets effekt på den frie bevegeligheten for personer og tjenester i EØS, på forbrukernes valgmuligheter og kvaliteten på tjenesten som ytes. Effektene skal vurderes opp mot forslagets forventede nytte.

Bokstav e regulerer plikten som påligger myndighetene til, hvis mulig, å velge et mindre restriktivt tiltak for å nå målet i allmenhetens interesse. Myndighetene skal ikke velge et tiltak som er mer restriktivt overfor den frie bevegelighet for personer eller tjenester enn det som er nødvendig for å oppnå det tiltenkte målet. Plikten til å velge et mindre restriktivt tiltak er bredere enn å kun vurdere om yrket skal være regulert ved beskyttet tittel, kvalifikasjonskrav eller forbehold en virksomhet. Kravet om å velge det minst restriktive tiltaket omfatter alle krav som inngår i reguleringen av et yrke, fra krav til utdanningsnivå og språkkunnskaper til krav til praksis. I fortalens punkt 24 står det at regulering gjennom virksomhet forbeholdt yrket og beskyttelse av yrkestittel bør vurderes når tiltakene er rettet mot å hindre risiko for alvorlig skade for mål i allmenhetens interesse, for eksempel folkehelsen.

Etter bokstav f skal myndighetene vurdere om samtlige krav som begrenser adgangen til yrket bidrar til, og er nødvendige for, å nå målet om allmenhetens interesse. Kravet er ikke til hinder for at myndighetene regulerer ved å kombinere flere ulike typer krav. Det kan være nødvendig å bruke ulike typer krav for å sikre at målet av allmenhetens interesse oppnås. Det kan f.eks. være krav til både en grunnleggende utdanning og til løpende faglig utvikling. I fortalens punkt 28 er det flere eksempler på krav som kan settes. Dersom det er

to krav og disse kravene hver for seg har samme effekt og kan sies å overlappe hverandre, er ikke begge kravene nødvendige for å oppnå det ønskede målet.

EFTAs overvåkingsorgan (ESA) anbefaler at listen i forholdsmessighetsprøvingsdirektivet artikkel 7 gjennomføres i sin helhet i norsk rett.

Departementet foreslår at listen forskriftsfestes. Direktivteksten er ikke lett tilgjengelig og departementet har foreslått noen forenklinger i teksten uten at dette endrer innholdet, se forslag til § 10-6.

3.3.10 Vurdering av målet når det kombineres med andre krav som begrenser adgangen til yrket – ny § 10-7

Forholdsmessighetsprøvingsdirektivet artikkel 7(3) har en liste over hvilke typer krav som særskilt skal vurderes i analysen av kombinerte effekter av samtlige krav som stilles til adgangen til å utøve yrket, jf. artikkel 7(2) første ledd bokstav f. Myndighetene skal vurdere både de positive og de negative effekter av tiltakene.

Europakommisjonen skriver i sin guide at listen ikke begrenser hvilke typer krav som myndighetene har rett til å kombinere. Den er et hjelpemiddel for å vurdere om alle kravene som stilles virkelig er nødvendige for å nå det ønskede målet med reguleringen.

Det følger av fortale punkt 28 i forholdsmessighetsprøvingsdirektivet at innføring av ytterligere krav til et yrke kan være egnet for å nå målene i allmennhetens interesse. At kravenes individuelle eller samlede virkning bør vurderes, betyr ikke at kravene uten videre er uforholdsmessige.

Direktivet nevner som eksempel at et krav om å gjennomgå løpende faglig utvikling være egnet til å sikre at yrkesutøvere holder tritt med utviklingen på sine respektive områder, så lenge det ikke medfører diskriminerende og uforholdsmessige vilkår som rammer nye i yrket. Obligatorisk medlemskap i en yrkesorganisasjon eller et bransjeorgan kan anses som hensiktsmessig når staten overlater til disse organisasjonene eller organene å beskytte de relevante målene i allmennhetens interesse. Dette kan gjøres ved å overvåke at yrket utøves på lovlig vis, eller ved å organisere eller overvåke løpende yrkesrettet opplæring.

Dersom et yrkes uavhengighet ikke kan sikres tilstrekkelig med andre midler, kan myndighetene vurdere å anvende beskyttelsestiltak. Det kan for eksempel være å begrense aksjeinnehav for personer utenfor yrket eller fastsette at flertallet av stemmerettene skal innehas av personer som utøver yrket. Beskyttelsestiltak kan ikke gå lenger enn det som er nødvendig for å beskytte målet i allmennhetens interesse.

Et annet eksempel er å innføre krav om faste minstesatser og/eller maksimumssatser som tjenesteyterne må oppfylle. Det kan særlig være nødvendig for en effektiv bruk av prinsippet om tilbakebetaling av utgifter. En slik begrensning kan være forholdsmessig. Det må ved behov være mulig å gi unntak fra minste- og/eller maksimumssatsene.

Dersom innføringen av tilleggskrav innebærer å gjenta krav som allerede er innført i forbindelse med andre regler eller prosedyrer, kan ikke kravene anses som forholdsmessige for å nå det ønskede målet. Når analysen viser at to krav overlapper hverandre, skal ikke begge kravene benyttes i reguleringen. Slik regulering anses ikke som nødvendig..

Departementet foreslår at listen i forholdsmessighetsprøvingsdirektivet artikkel 7(3) forskriftsfestes som egen bestemmelse. Direktivteksten er ikke lett tilgjengelig og departementet foreslår å forenkle teksten noe, uten at det endrer innholdet. Se forslaget til § 10-7.

3.3.11 Andre relevante vurderinger av forholdsmessighet – ny § 10-8

Forholdsmessighetsprøvingsdirektivet artikkel 7(2) første ledd har en liste over momenter som myndighetene skal vurdere ved en forholdsmessighetsvurdering, se omtale over i punkt 3.3.12.

I forholdsmessighetsprøvingsdirektivet artikkel 7(2) andre ledd er det en oversikt over andre momenter som myndighetene skal vurdere når det er relevant.

Etter departementets vurdering betyr dette at myndighetene skal ta momentene i betraktning når de har betydning for arten og innholdet av bestemmelsen som innføres eller endres. Departementet antar at de fleste av disse punktene vil være relevante hver gang et yrke reguleres. Men flere av dem kan ha liten eller ingen betydning i de tilfellene forslaget medfører mindre endringer i eksisterende yrkesregulering.

Bokstav a gjelder sammenhengen mellom den virksomheten som utføres og den yrkeskategorien som reguleres, eller er forbeholdt yrket og de yrkeskvalifikasjonene som foreslås. Forholdsmessighetsvurderingen skal inneholde en beskrivelse av de virksomhetene som er forbeholdt yrket og de kvalifikasjoner som kreves. Med utgangspunkt i denne beskrivelsen skal myndighetene redegjøre for hvordan kravene til yrkeskvalifikasjoner er knyttet til disse oppgavene. Krav til yrkeskvalifikasjoner som ikke er knyttet til, eller ikke er relevante for de faktiske oppgavene som skal utføres, anses ikke som nødvendige for å sikre at allmenhetens hensyn nås.

Bokstav b gjelder sammenhengen mellom kompleksiteten i oppgavene som utføres og yrkeskvalifikasjonene som kreves. Det er særlig nivået, arten og varigheten av opplæringen som skal vurderes. Myndighetene må beskrive hvilke oppgaver som vil være aktuelle og vurdere hvor komplekse oppgavene er. Deretter må myndighetene redegjøre for hvordan kompleksiteten i oppgaven er knyttet til nivå, art, og varighet på utdanningen eller erfaringen som kreves. Krav som er mer vidtrekkende enn det som er begrunnet i oppgavens kompleksitet, anses ikke som nødvendige for å nå målet om allmennhetens interesse.

Etter bokstav c må myndigheten vurdere om det finnes andre alternative måter å oppnå yrkeskvalifikasjonene som er foreslått. I yrkeskvalifikasjonsloven er yrkeskvalifikasjoner definert som kvalifikasjoner bekreftet ved et kvalifikasjonsbevis, et kursbevis eller

yrkeserfaring. Myndigheten må derfor vurdere om det er nødvendig å kreve formell utdanning eller om tilsvarende kunnskapsnivå kan oppnås gjennom for eksempel yrkeserfaring. Selv i tilfeller hvor det er berettiget å kreve formell utdanning, må det vurderes om det finnes alternative fagprøver, frittstående kurs eller lignende som fører til at utøveren har den kompetansen som er nødvendig for å sikre at målet om allmenn interesse nås.

Bokstav d kommer først til anvendelse når myndighetene finner det nødvendig å gi en yrkeskategori enerett til å utføre visse oppgaver ved å innføre bestemmelser om forbeholdt virksomhet. Dersom dette er tilfelle, må forslaget vurdere om den forbeholdte virksomheten kan deles med andre yrkeskategorier. Et eksempel er eiendomsmeglingsloven § 4-1, jf. § 4-2 og § 4-3. Kravet til fagansvarlig og ansvarlig megler er at vedkommende har eiendomsmeglerbrev, jf. § 4-2, eller advokatbevilgning eller tillatelse etter § 4-3.

Etter bokstav e skal myndighetene ta hensyn til graden av uavhengighet ved utøvelse av yrket. Punktet retter seg først og fremst mot tilfeller hvor et regulert yrke utøves under tilsyn og ansvar av en kvalifisert utøver. For noen typer yrker er det mulig å organisere utførelsen av arbeidet slik at det er tilstrekkelig å stille krav til fagfolkene som har ansvar for at en oppgave utføres korrekt. Et tenkt eksempel kan være at det er satt kvalifikasjonskrav til den som er faglig ansvarlig for montering av gassanlegg. Hvis det også skal settes kvalifikasjonskrav til den som skal utføre oppgavene må myndigheten vurdere forholdsmessigheten av å innføre et slikt krav. Myndigheten må vurdere om det er nok at gassmontøren er under tilsyn av faglig ansvarlig som det er satt kvalifikasjonskrav til. Merk at vurderinger av andre risikoer og mål likevel kan gjøre at en slik regulering er forholdsmessig.

Etter bokstav f skal myndigheten vurdere den tekniske og vitenskapelige utviklingen som kan påvirke forbrukernes mulighet til å vurdere kvaliteten på tjenesten som ytes av yrkesutøver. Poenget med bestemmelsen at det i enkelte markeder kan være store forskjeller i kunnskapen mellom yrkesutøver og forbruker slik at det kan skape usikkerhet for forbrukere om hva som er eller skal/bør være det nøyaktige innholdet, omfanget eller kvaliteten på tjenesten. Europakommisjonen skriver i sin guide at forbrukere vil kunne få vanskeligheter med å vurdere hvilket kvalifikasjonsnivå som er nødvendig for å sikre at tjenesteleverandøren er i stand til å levere tjenester som tilsvarer mottakers behov. Denne ulikheten i informasjon kan hindre forbrukere i å ta informerte valg av tjenesteleverandør. For å avhjelpe risikoen for mulig markedssvikt kan tiltak som å beskytte yrkestittelen eller sette kvalifikasjonskrav til yrkesutøver, som tydeliggjør den tekniske kunnskapen og kompetansen til yrkesutøver, gi forbrukerne den informasjonen de trenger for å velge hvilken type tjeneste de ønsker å motta. Europakommisjonen bruker advokattjenester som et eksempel på et marked hvor det kan være informasjonsasymmetri. I markeder hvor det er en slik informasjonsasymmetri bør myndigheten i en eventuell regulering vurdere om den tekniske eller vitenskapelige utviklingen kan bidra til å redusere en slik ulikhet. Europakommisjonen viser til at utviklingen av internett i stor grad har bidratt til å gjøre

kildene til informasjon tilgjengelig for alle. Muligheten til å utveksle erfaringer via internett, gjennom forskjellige portaler hvor mottakerne kan legge inn vurderinger eller omtaler av tjenesteytere, f.eks. Anbudstorget, gjøre at forbrukerne blir bedre informert. Myndighetene skal ta hensyn til enhver mulig vitenskapelig eller teknisk utvikling som kan ha endret informasjonsbalansen.

Europakommisjonen skriver også i sin guide at det å reservere oppgaven knyttet til juridisk representasjon i retten for saker over en viss terskel til advokater kan være berettiget på grunn av den sannsynlige kompleksiteten til slike saker. Men det er ikke nødvendigvis tilfellet at alle juridiske oppgaver skal utføres av advokater. Kommisjonen viser for eksempel til at utvikling innen juridisk programvare og teknologiløsninger kan ha skapt muligheter for at visse typer oppgaver kan overlates til andre tjenesteleverandører.

Departementet foreslår at listen i forholdsmessighetsprøvingsdirektivet artikkel 7(2) andre ledd forskriftsfestes som egen bestemmelse. Direktivteksten er ikke lett tilgjengelig og departementet foreslår å forenkle teksten noe, uten at det endrer innholdet. Se forslaget til § 10-8.

3.3.12 Midlertidig tjenesteyting – ny § 10-9

I forholdsmessighetsprøvingsdirektivet artikkel 7(4) er det en egen bestemmelse om forholdsmessighetsvurdering av å regulere midlertidig tjenesteyting. Midlertidig tjenesteyting kan for eksempel være der en yrkesutøver påtar seg et oppdrag i en annen stat uten å etablere virksomhet i den staten. Dette kan f.eks. være en elektriker som påtar seg et oppdrag i en annen stat over en kortere periode.

Denne bestemmelsen må leses i sammenheng med bestemmelsene om fri tjenesteyting i avdeling II i yrkeskvalifikasjonsdirektivet, artikkel 5 til 9. Etter yrkeskvalifikasjonsdirektivet kan tjenesteyter i utgangspunktet fritt tilby sine tjenester i en annen medlemsstat, jf. yrkeskvalifikasjonsdirektivet artikkel 5. Myndighetene kan etter yrkeskvalifikasjonsdirektivet artikkel 7(1) kreve at yrkesutøver, før første gang vedkommende leverer sine tjenester, leverer en skriftlig forhåndsmelding med tilhørende dokumenter. Bestemmelsene er gjennomført yrkeskvalifikasjonsloven § 5 og yrkeskvalifikasjonsforskriften § 2-2. Etter forholdsmessighetsprøvingsdirektivet skal krav til midlertidige tjenesteytere, for eksempel om automatisk midlertidig registrering eller proforma medlemskap i en yrkesorganisasjon eller et bransjeorgan, forhåndserklæringer og dokumentkrav, samt betaling av et gebyr eller eventuelle avgifter, være forholdsmessige, jf. forholdsmessighetsprøvingsdirektivet artikkel 7(4) bokstav a til c.

Departementet legger til grunn at ved en eventuell regulering av et yrke må myndighetene også foreta en vurdering av om dette også får betydning for midlertidig tjenesteyting.

Departementet foreslår å forskriftsfeste at dersom en ønsket regulering medfører begrensninger i retten til midlertidig tjenesteyting, for eksempel ved å stille krav om

forhåndsgodkjenning, skal reguleringsmyndigheten vurdere forholdsmessigheten av kravet. Departementet viser til forslaget § 10-9.

3.3.13 Regulering av helseyrker – ny § 10-10

Artikkel 7(5) slår fast at statene, når de foretar en forholdsmessighetsvurdering ved regulering av helseyrker, skal ta hensyn til målet om å sikre et høyt nivå for vern av menneskers helse.

Det samme fremgår i fortalens punkt 30, nemlig at ved regulering av helseyrker bør medlemsstatene ta hensyn til målet om å sikre et høyt nivå for vern av menneskers helse. Dette inkluderer blant annet tilgjengelighet og høy kvalitet på helsetjenester for borgerne, og en tilstrekkelig og sikker forsyning av legemidler.

Departementet slutter seg til Sveriges tolkning av kravet i artikkel 7(5). Det følger av den svenske utredningen at ved vurderingen av helseyrker må det gjøres en avveining mellom pasientsikkerheten og borgernes rett til å ha tilgang til helsetjenester. De viser til at for strenge krav til yrkeskvalifikasjoner for helseyrker kan føre til at tilgangen på yrkesutøvere som oppfyller kravene blir lavere enn helsetjenestens behov.

Departementet foreslår å forskriftsfeste at ved regulering av helseyrker som har konsekvenser for pasientsikkerheten, skal myndigheten særlig ta hensyn til målet om å sikre et høyt nivå for vern av menneskers helse, se forslag til § 10-10.

3.3.14 Informasjonsutveksling – ny § 10-11

Etter forholdsmessighetsprøvdirektivet artikkel 10 skal statene utveksle opplysninger om forhold som omfattes av forholdsmessighetsprøvdirektivet, og særlig informasjon om hvordan yrker reguleres eller om virkningen av slik regulering. Europakommisjonen skal tilrettelegge for en slik utveksling av opplysninger.

Etter Kommisjonens gjennomføringsbeslutning 2023/423/EU⁹ skal statene benytte informasjonssystemet for det indre marked (IMI) for utveksling av opplysninger. Når gjennomføringsbeslutningen er tatt inn i EØS-avtalen, vil departementet sørge for å gjennomføre beslutningen i kapittel 12 i yrkeskvalifikasjonsforskriften. Beslutningen vil ikke bli sendt på høring da dette er et pilotprosjekt og kun berører forvaltningen. Departementet foreslår at det i forskriften kommer klart frem at

⁹ [EUR-Lex - 32023D0423 - EN - EUR-Lex \(europa.eu\)](#) Kommissionens gjennomførelsesavgjørelse (EU) 2023/423 af 24. februar 2023 om et pilotprosjekt til gennemførelse af bestemmelser om administrativt samarbejde vedrørende lovregulerede erhverv i Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 2005/36/EF og (EU) 2018/958 ved hjælp af informationssystemet for det indre marked og integrere databasen for lovregulerede erhverv i dette system.

forholdsmessighetsvurderingen skal sendes til andre EØS-stater, EFTAs overvåkingsorgan (ESA) og Europakommisjonen.

Etter forholdsmessighetsprøvingsdirektivet artikkel 10(2) skal statene melde fra til Europakommisjonen, for EØS/EFTA-statene vil dette være ESA, hvilken myndighet som har ansvar for å oversende å motta opplysninger om forholdsmessighetsvurdering. I dag er det Direktoratet for høyere utdanning og kompetanse (HK-dir) som følger opp og oppdaterer EUs database over regulerte yrker. HK-dir har allerede i dag en plikt til å legge inn en forholdsmessighetsvurdering i databasen. Det er HK-dir som oppdaterer databasen og holder kontakten med den enkelte reguleringsmyndighet om hva som legges inn av informasjon. Departementet foreslår derfor at HK-dir meldes inn som ansvarlig myndighet etter artikkel 10(2).

For at departementet og HK-dir skal kunne utføre sine oppgaver etter direktivet foreslår departementet å legge inn et krav i forskriften om at forholdsmessighetsvurderingen skal sendes departementet eller den departementet bestemmer.

Departementet forslår å innføre en plikt for reguleringsmyndigheten, til å gi de nødvendige opplysninger til departementet eller den myndighet som departementet bestemmer, slik at Norge kan overholde våre forpliktelser etter direktivet.

Etter artikkel 11(2) kan medlemsstatene og andre berørte parter komme med merknader til Europakommisjonen eller medlemsstatene som har meldt inn en forholdsmessighetsvurdering. For EØS/EFTA-statene vil det være ESA som kan kommentere og motta merknader. Selv om forholdsmessighetsvurderingen skal publiseres i EU/EØS er det ingen stillstandsplikt. Dette innebærer at den eventuelle bestemmelsen om regulering av yrket kan vedtas selv om vurderingen er publisert i EU. Det er ingen svarfrist for medlemsstatene, EFTAs overvåkingsorgan eller Europakommisjonen. Det er ingen plikt til å oversette forholdsmessighetsvurderingen når den sendes til de andre EØS-statene, EFTAs overvåkingsorgan eller Europakommisjonen. I EUs database over regulerte yrker skal det allerede i dag publiseres en enkel forholdsmessighetsvurdering. Dette gjøres ved at enkelte spørsmål om forholdsmessighet skal besvares. Det er praksis i dag for å gjøre dette på engelsk. Det er ikke avklart om det vil komme en automatisk oversettelsesfunksjon når Europakommisjonen starter med pilotprosjektet etter gjennomføringsbeslutningen 2023/423. Departementet legger til grunn at reguleringsmyndighetene fortsatt må oversette deler av forholdsmessighetsprøvingen til engelsk.

Se forslag til § 10-11.

3.4 Bestemmelser i direktivet som anses gjennomført i norsk rett allerede

3.4.1 Evaluering av regulerte yrker

Det følger av forholdsmessighetsprøvningsdirektivet artikkel 4(6) står at statene skal overvåke at nye eller endrede lover eller forskrifter som begrenser adgangen til eller utøvelsen av lovregulerte yrker er i samsvar med forholdsmessighetsprinsippet når de er vedtatt. I bestemmelsen i direktivet er det en plikt til å foreta en evaluering etter en viss tid. Det er ikke noe krav om at evalueringen skal skje innen bestemte tidsintervaller. Departementet legger til grunn at evaluering kan gjennomføres etter behov. Departementet viser til forslag til forholdsmessighetsprøvningsdirektiv artikkel 4(4), der det stod at evaluering skulle gjennomføres «regelmæssigt og med en hyppighed, som er passende set i forhold til den pågældende regulering», jf. COM (2016) 822, *Forslag til Europa-parlamentets og Rådets direktiv om en proportionalitetstest forud for vedtagelse af ny regulering af erhverv*.¹⁰

Departementet gjør oppmerksom på at Europakommisjonen skriver i sin veiledning at bestemmelsen forutsetter at reguleringsmyndigheten har et system for å evaluere reguleringen etter en tid. Europakommisjonen skriver at statene kan f.eks. rapportere hvert andre år. Europakommisjonen anbefaler ikke å la det være opp til reguleringsmyndigheten å bestemme hvor ofte en slik gjennomgang skal skje, fordi det da er en risiko for at myndighetene ikke oppfyller plikten til å evaluere reguleringen. En evaluering må skje med en viss varighet og på en systematisk måte.

Det følger av reglement for økonomistyring i staten¹¹ § 16 at alle virksomheter skal sørge for at det gjennomføres evalueringer for å få informasjon om effektivitet, måloppnåelse og resultater. Ifølge Veileder – Evaluering av lover¹², gjelder denne bestemmelsen all form for statlig virksomhet, også lover og reguleringer.

Departementet har vurdert å innføre en egen rapporteringsplikt, f.eks. hvert andre år. Departementet viser til at det er stor forskjell på hvordan de enkelte yrkene er regulert. Det vil være store forskjeller på hva som menes med en systematisk gjennomgang og hvor høy frekvens en slik gjennomgang skal ha. Etter en helhetsvurdering mener departementet at kravene i reglementet for økonomistyring i staten er tilstrekkelig. Departementet legger til grunn at reguleringsmyndigheten med jevne mellomrom foretar en evaluering av reguleringen i henhold til reglementet for økonomistyring i staten § 16.

¹⁰ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/DA/TXT/PDF/?uri=CELEX:52016PC0822>

¹¹ [Reglement for økonomistyring i staten - Lovdata](#)

¹² [Evaluering-av-lover.pdf \(dfo.no\)](#)

Rapporteringen etter forholdsmessighetsprøvingsdirektivets artikkel 4(6) må ikke forveksles med andre rapporteringsplikter, slik som etter yrkeskvalifikasjonsdirektivet artikkel 59(6). Der er det et krav om at statene sender en rapport til Europakommisjonen, for Norges del EFTAs overvåkingsorgan (ESA), hvert andre år, om hvilke krav til regulerte yrker som er opphevet eller lempet på. Det er HK-dir som innhenter opplysninger fra godkjenningsmyndighetene, utarbeider og sender slik rapport til ESA.

Departementet foreslår ikke å ta inn bestemmelsen om plikt til jevnlig evaluering av reguleringen av yrker i forskriften, da dette anses dekket av reglementet for økonomistyring i staten.

3.4.2 Informasjon og berørte parter deltakelse

Etter forholdsmessighetsprøvingsdirektivet artikkel 8 skal myndighetene før de innfører nye eller endrer eksisterende bestemmelser i lov eller forskrift, som begrenser adgangen til eller utøvelsen av et lovregulert yrke, sende forslag på høring til borgerne, tjenestemottakerne og andre berørte parter. De skal kunne uttale seg om forslaget.

Etter utredningsinstruksen 3-3 skal forslag til lov og forskrift og forslag til tiltak med vesentlige virkninger normalt sendes på offentlig høring. Høringene skal være åpne for innspill fra alle. Dette følger også av forvaltningslovens kapittel VII om forskrifter.

Departementet foreslår å ikke ta inn bestemmelsen i artikkel 8 i forskriften, da den allerede anses dekket i utredningsinstruksen og forvaltningsloven.

3.4.3 Klageadgang

Etter forholdsmessighetsprøvingsdirektivet artikkel 9 skal statene sikre at det foreligger en effektiv klageadgang i forbindelse med forhold som omfattes av forholdsmessighetsprøvingsdirektivet. Klageadgangen skal være i samsvar med nasjonal rett.

Departementet viser til den svenske utredningen¹³ og støtter vurderingene som knytter seg til dette spørsmålet der.

Etter fortalens punkt 32 i forholdsmessighetsprøvingsdirektivet skal alle fysiske og juridiske personer har rett til effektiv klageadgang. Det følger videre at det skal tas hensyn til konstitusjonelle prinsipper.

Etter artikkel 2(1) gjelder forholdsmessighetsprøvingsdirektivet for lovregulerte yrker som er omfattet av yrkeskvalifikasjonsdirektivet. I henhold til artikkel 2(1) i yrkeskvalifikasjonsdirektivet er enhver som er selvstendig næringsdrivende eller lønnsinntaker og som ønsker å utøve et lovregulert yrke i en annen medlemsstat enn der de

¹³ [Proportionalitetsprövning av krav på yrkeskvalifikationer](#)

har tilegnet seg sine yrkeskvalifikasjoner er omfattet av direktivet. Departementet legger til grunn at det er denne gruppen som omfattes av retten til en effektiv klageadgang som følger av forholdsmessighetsprøvningsdirektivet artikkel 9.

Departementet legger til grunn at forutsetningen for en riktig gjennomføring av direktivet er at en person som er selvstendig næringsdrivende eller en lønnsmottaker og som har fått bevegelsesfriheten begrenset, kan få saken brakt inn for en domstol. Domstolen må et i slikt tilfelle kunne undersøke hvilke krav som utgjør et hinder for den enkelte, og om kravene eventuelt strider mot EØS-rettens krav til forholdsmessighet, som bl.a. følger av forholdsmessighetsprøvningsdirektivet.

Hvis en godkjenningmyndighet avslår en søknad, og vedtaket innebærer en begrensning i den enkeltes frihet til å velge yrke, i etableringsfriheten eller i friheten til å yte tjenester, foreligger det et enkeltvedtak mot søkeren. Etter forvaltningsloven § 28 kan et enkeltvedtak påklages.

Det følger av domstolenes prøvningsrett at domstolen kan prøve lovers grunnlovsmessighet i konkrete saker som retten har til behandling. På forvaltningsrettens område dreier prøvningsretten seg om domstolenes rett til å avgjøre om forvaltningens avgjørelser er lovstridige.

Dersom en søker bringer enkeltvedtaket om avslag på søknaden inn for domstolen, vil vedkommende i domstolsprøvingen kunne få slått fast at de nasjonale kravene ikke er forenelige med forholdsmessighetsprinsippet. Dersom retten kommer til at de krav som stilles til den enkelte er uforenlige med forholdsmessighetsprinsippet, må retten avstå fra å anvende kravet. Departementet anser at direktivets krav om effektiv klageadgang med dette er ivaretatt i norsk rett. Departementet legger derfor til grunn at det ikke er nødvendig å ta inn en egen bestemmelse om klageadgang i forskriften.

3.4.4 Øvrige bestemmelser i direktivet

Etter forholdsmessighetsprøvningsdirektivet artikkel 10(2) skal statene underrette Kommisjonen, for EØS/EFTA-statene vil dette være EFTAs overvåkingsorgan (ESA), om hvilken myndighet som har ansvar for å oversende og motta opplysninger etter artikkel 10(1). Departementet ser det ikke som hensiktsmessig å ta denne bestemmelsen inn i forskriften.

4 Frihandelsavtalen med Storbritannia – gjennomføring av bestemmelser om godkjenning av yrkeskvalifikasjoner i norsk rett

4.1 Innledning

Storbritannias uttrede av EU påvirker Norge og norsk næringsliv. Landet er et viktig marked for mange store og små norske eksportbedrifter, og er også en sentral leverandør av varer og tjenester til Norge. At Storbritannia gikk ut av det indre marked førte til at Norge og Storbritannia mistet felles spilleregler, dynamisk utvikling av felles regelverk og forutsigbarheten og rettsikkerheten som ligger i det institusjonelle rammeverket i EØS. Dette var bakgrunnen for at Norge, sammen med EØS/EFTA-statene, ønsket en frihandelsavtale med Storbritannia.

Forhandlingene med Storbritannia om en ny frihandelsavtale startet i overgangsperioden etter at Storbritannia gikk ut av EU og EØS. EØS/EFTA-statene valgte å forhandle samlet med Storbritannia. EØS/EFTA-landene Island, Liechtenstein og Norge på den ene siden, og Storbritannia på den andre, ble i juli 2021 enige om en frihandelsavtale. Norge og Storbritannia var enige om at avtalens regler, med unntak av bestemmelsene om offentlige anskaffelser kunne benyttes fra 1. desember 2021. Dette inkluderer regler om godkjenning av yrkeskvalifikasjoner. Frihandelsavtalen mellom Island, Liechtenstein og Norge og Storbritannia trådte formelt i kraft 1. september 2022.

Dette er den mest omfattende frihandelsavtalen Norge har inngått, med unntak av EØS-avtalen. Den favner bredere enn Norges øvrige frihandelsavtaler gjennom EFTA-samarbeidet. Avtalen inneholder blant annet et eget kapittel om yrkesgodkjenning.

I målsettingen av forhandlingene om en ny frihandelsavtale, ble det vurdert å gi Storbritannia særrettigheter sammenlignet med andre tredjeland innenfor spesifikke områder. Godkjenning av yrkeskvalifikasjoner for lovregulerte yrker var et slikt område, forutsatt at Storbritannia ga like gode vilkår tilbake.

Det ble tidlig klart under forhandlingene at Storbritannia ikke ønsket den samme ordningen som i EU/EØS og yrkeskvalifikasjonsdirektivet. Det var bl.a. uaktuelt for dem å ha en avtale som ga automatisk godkjenning av visse yrker, slik ordningen er i yrkeskvalifikasjonsdirektivet.

Høringsforslaget gjennomfører de bestemmelsene for yrker som omfattes av yrkeskvalifikasjonsloven, med unntak av helsepersonell- og dyrehelsepersonellyrker, hvor avtalen tas inn i eget regelverk. Helse- og omsorgsdepartementet har sendt på høring forslag til forskrift om godkjenning av helsepersonell med utdanning fra Storbritannia. Landbruks- og matdepartementet vil gjøre tilsvarende for dyrehelsepersonell.

Fristen for å gjennomføre bestemmelsene om godkjenning av yrkeskvalifikasjoner i frihandelsavtalen er to år fra tidspunktet avtalen midlertidig fikk anvendelse, jf. artikkel 12.4 nr. 4. Det vil si at bestemmelsene må gjennomføres innen 1. desember 2023.

I det følgende omtales frihandelsavtalen i det store og det hele som «avtalen» og yrkeskvalifikasjonsforskriften som «forskriften», med mindre annet kommer frem i teksten.

4.2 Uklarheter i oversettelsen av avtalen med Storbritannia

Departementet vil gjøre oppmerksom på at det er enkelte uklarheter i oversettelsen av avtalen med Storbritannia.

I artikkel 12.1 definisjoner er ordet «faglig kvalifikasjon» definert. Dette ordet benyttes ikke i avtalen og burde vært «yrkeskvalifikasjoner».

Det er en uklarhet i oversettelsen av «prøveperiode». I den norske teksten står det at en «prøveperiode» er «en periode med praksis under tilsyn, som er gjenstand for vurdering og eventuelt skal følges av tilleggsutdanning i et lovregulert yrke». I den engelske versjonen benyttes «... and possible accompanied by further training ...». Departementet legger derfor til grunn at en prøveperiode eventuelt *kan* følges av en tilleggsutdanning.

I oversettelsen benyttes «anerkjenne» og «anerkjennelse». Departementet mener dette skal leses som «godkjenne» og «godkjenning». Det forutsettes i avtalen at myndighetene treffer et vedtak om godkjenning. Departementet understreker at det ikke er automatisk anerkjennelse av eksamenspapirer, men godkjenning av yrkeskvalifikasjoner. Godkjenning er også mer i samsvar med oversettelsen av yrkeskvalifikasjonsdirektivet. Ellers benyttes ordene «besitter» og «inngir» i oversettelsen. Departementet leser dette som «har» og «leverer».

4.3 Dagens regler

Etter at Storbritannia gikk ut av EU og EØS 31. januar 2020 var det en overgangsperiode til og med 31. desember 2020 hvor landet fortsatt var omfattet av regelverket for yrkesgodkjenning. Fra 1. januar 2021 regnes britiske borgere med yrkeskvalifikasjoner fra Storbritannia som tredjelandsborgere etter yrkeskvalifikasjonsdirektivet og -forskriften. Etter endringen som trådte i kraft 1. januar 2022 kan godkjenningsmyndighetene bruke prinsippene i loven og forskriften også for tredjelandsborgere med yrkeskvalifikasjoner fra tredjeland.

Europakommisjonen har i en tolkningsuttalelse¹⁴ uttalt at EØS-borger med yrkeskvalifikasjoner ervervet i Storbritannia før 1. januar 2021 omfattes av

¹⁴ [Recognition of professional qualifications acquired in the United Kingdom by European Union nationals \(europa.eu\)](https://ec.europa.eu/europa.eu/press_corner/news/2020/10/20201020_recognition_of_professional_qualifications_acquired_in_the_united_kingdom_by_european_union_nationals)

yrkeskvalifikasjonsdirektivet og kan søke om yrkesgodkjenning etter de ordinære reglene i yrkeskvalifikasjonsloven. Dette selv om søknaden kommer etter at Storbritannia er utmeldt av EØS. Europakommisjonen viser til at yrkeskvalifikasjonene regnes som EU-kvalifikasjoner og at en EØS-borger har rett til å utøve et lovregulert yrke i en annen EØS-stat enn den hvor vedkommende har ervervet sine kvalifikasjoner. Dette gjelder alle typer kvalifikasjoner som er omfattet av yrkeskvalifikasjonsdirektivet og det gjelder uten tidsbegrensning.

Europakommisjonen har også uttalt at yrkeskvalifikasjoner ervervet av en EØS-borger i Storbritannia etter 1. januar 2021 er yrkeskvalifikasjoner ervervet i et tredjeland og omfattes ikke av yrkeskvalifikasjonsdirektivet.

Europakommisjonen påpeker at britiske borgere med yrkeskvalifikasjoner fra Storbritannia mistet retten til godkjenning etter yrkeskvalifikasjonsdirektivet da Storbritannia gikk ut av EØS og overgangsperioden var over. De anses å være tredjelandsborgere med yrkeskvalifikasjoner fra et tredjeland, uansett når de ervervet sine yrkeskvalifikasjoner.

4.4 Gjennomføring av frihandelsavtalens bestemmelser om godkjenning av yrkeskvalifikasjoner i norsk rett

Frihandelsavtalen kapittel 12 stiller krav til hvordan yrkesgodkjenning skal foregå. Hovedregelen er at søkere med tilsvarende yrkeskvalifikasjoner for samme yrke, har rett til godkjenning i Norge. Dersom søkeren har vesentlige mangler i yrkeskvalifikasjonene sammenliknet med de norske kravene, kan søkeren pålegges utlikningstiltak. Godkjenningen baseres på en sammenlikning av søkerens yrkeskvalifikasjoner og kvalifikasjonskravene til yrket i Norge.

Departementet vil bemerke at det er noen vesentlige forskjeller mellom yrkeskvalifikasjonsdirektivet og avtalen med Storbritannia. Ordlyden i enkelte bestemmelser er svært annerledes enn i direktivet. Frihandelsavtalen regulerer ikke midlertidig tjenesteyting eller automatisk godkjenning etter yrkeserfaring. Avtalen gir heller ikke yrkesutøver rett til å bli vurdert for delvis adgang til yrket. Dette er noe som eventuelt kan avtales mellom statene på et senere tidspunkt ved en ordning for gjensidig godkjenning (MRA), jf. frihandelsavtalens artikkel 12.5. Selve godkjenningsprosessen er også annerledes ved at utdanningen ikke deles inn i ulike nivåer. Departementet forutsetter derfor at eventuelle tolkningsuttalelser fra EU- eller EFTA-domstolen ikke vil få betydning for tolkningen av avtalen med Storbritannia.

Avtalen synes å forutsette at det fastsettes egne regler og etableres egne systemer for å gjennomføre forpliktelsene. Mange av bestemmelsene retter seg mot godkjenningsmyndighetene og er ikke relevante for søkere.

Departementet legger til grunn at avtalen ikke er til hinder for at Norge gir søkere med yrkeskvalifikasjoner fra Storbritannia bedre rettigheter enn det som følger av avtalen. Ved

at prinsippene i loven kan brukes for søkere fra tredjeland med yrkeskvalifikasjoner fra tredjeland mener departementet at mange av bestemmelsene om yrkesgodkjenning for etablering i yrkeskvalifikasjonsloven og forskrift om godkjenning av yrkeskvalifikasjoner også kan benyttes for å gjennomføre forpliktelsene etter avtalen. Departementet mener det vil være uheldig å utarbeide en ny ordning for yrkesgodkjenning fra Storbritannia, når det allerede eksisterer en for EØS.

Yrkeskvalifikasjonsloven og forskrift om godkjenning av yrkeskvalifikasjoner er allerede åpnet opp for søkere fra tredjeland med yrkeskvalifikasjoner fra tredjeland. Departementet har vurdert om det bør fastsettes en egen forskrift som gjennomfører reglene om godkjenning av yrkeskvalifikasjoner i frihandelsavtalen med Storbritannia. Etter en vurdering av bl.a. hensikten med regelverket og hensynet til brukervennlighet foreslår departementet at avtalen gjennomføres som et eget kapittel i forskrift om godkjenning av yrkeskvalifikasjoner. Dette gjelder for de yrkene som omfattes av yrkeskvalifikasjonsloven.

Se forslag til nytt kapittel 11 i forskriften.

4.5 Departementets vurdering og forslag

4.5.1 Innledning

Frihandelsavtalen har detaljerte regler om godkjenning av yrkeskvalifikasjoner, noe som ikke er vanlig i frihandelsavtaler. Reglene ligner på bestemmelsene i yrkeskvalifikasjonsdirektivet, men er ikke de samme. Vurderingene som gjøres i dette kapitlet bygger på hvordan departementet tolker frihandelsavtalen. Eventuelle rettsavgjørelser fra EU-domstolen eller EFTA-domstolen har ikke betydning for tolkningen.

Departementet foreslår et nytt kapittel 11 i yrkeskvalifikasjonsforskriften, der bestemmelser knyttet til godkjenning av yrkeskvalifikasjoner fra Storbritannia og Nord-Irland tas inn. Under følger en gjennomgang og vurdering av forslagene i nytt kapittel 11 i forskriften.

4.5.2 Formål – ny § 11-1

Formålet med avtalen er å gi legge til rette for en transparent og ensartet ordning for godkjenning av for personer med yrkeskvalifikasjoner fra Storbritannia.

Departementet foreslår en formålsbestemmelse, se forslag til § 11-1.

4.5.3 Definisjoner

Frihandelsavtalens kapittel 12 inneholder flere definisjoner, blant annet av følgende ord:

- Utligningstiltak
- Tiltak

- Tiltak som en part treffer
- Yrke
- Yrkesutøver
- Yrkesvirksomhet

Departementet legger til grunn at definisjonene er tilnærmet like de som er brukt i yrkeskvalifikasjonsloven og i forskriften. Så langt departementet kan vurdere finnes det ikke andre ord i avtalen som ikke er kjente og innarbeidet. Departementet mener på denne bakgrunn at det ikke er nødvendig med egne definisjoner i kapittelet i yrkeskvalifikasjonsforskriften som gjennomfører avtalen.

4.5.4 Virkeområde – ny § 11-2

Etter frihandelsavtalen artikkel 12.2(1) får avtalen anvendelse når en yrkesutøver med en yrkeskvalifikasjon som er oppnådd i Storbritannia, søker om yrkesgodkjenning i Island, Liechtenstein eller Norge. Tilsvarende får avtalen anvendelse når en yrkesutøver med yrkeskvalifikasjoner som er oppnådd i Island, Liechtenstein eller Norge søker om yrkesgodkjenning i Storbritannia.

Yrkeskvalifikasjonsloven gjelder for en yrkesutøver med statsborgerskap fra en EØS-stat eller Sveits som vil utøve et lovregulert yrke i Norge, og som har ervervet sine yrkeskvalifikasjoner eller fått disse godkjent i en annen EØS-stat eller Sveits. Avtalens artikkel 12.2 har ingen henvisning til statsborgerskap. Det vil si at en person som har yrkeskvalifikasjoner fra Storbritannia kan søke om yrkesgodkjenning etter avtalen uavhengig av hvilket statsborgerskap personen har. Departementet foreslår at det ikke vises til statsborgerskap i bestemmelsen om virkeområde i forskriften.

Avtalen gjelder i de tilfellene yrket er regulert både i hjemstat og vertsstat, og kun i vertsstat. Dette er det samme som for yrkeskvalifikasjonsdirektivet.

Se forslag til § 11-2 om virkeområde.

4.5.5 Innenlandsk regulering

I frihandelsavtalen artikkel 12.3 vises det til innenlandsk regulering og at eventuelle særbestemmelser i kapittel 12 i avtalen skal ha forrang for bestemmelsene i underavsnitt 3.5.1 og 3.5.2. Disse underavsnittene har bl.a. regler for behandling av søknader. Departementet anser det ikke nødvendig å ta inn en slik bestemmelse i forskriften.

4.5.6 Rett til godkjenning av yrkeskvalifikasjoner – ny § 11-3

Etter frihandelsavtalen artikkel 12.5(1) skal retten til godkjenning gjelde for søkere som «besitter tilsvarende yrkeskvalifikasjoner for samme yrke i hjemmemejurisdiksjonen». Det kan stilles spørsmål om avtalen skal tolkes slik at den er avgrenset til søkere med yrkeskvalifikasjoner som gjør dem kvalifisert til å utøve det samme yrket i Storbritannia,

eller om det er godkjenning av utdanningen. I forhandlingene tok EØS/EFTA-statene utgangspunkt i yrkeskvalifikasjonsdirektivet, som gjelder godkjenning av yrkeskvalifikasjoner og ikke utdanning. I avtalen er det vist til «samme yrke» i artikkel 12.5(2), noe som innebærer en kan legge den samme fortolkning som etter yrkeskvalifikasjonsdirektivet til grunn. Avtalen har ingen fortale slik yrkeskvalifikasjonsdirektivet har, som kunne kastet lys over hvordan avtalen skal tolkes på dette punktet. Departementet legger til grunn at yrkesutøveren må ha kvalifikasjoner for det samme yrket i Storbritannia og i Norge. Departementet har da lagt vekt på at det står «samme yrket» i artikkelen. Departementet foreslår å forskriftsfeste en rett til godkjenning av yrkeskvalifikasjoner og at det fremgår av bestemmelsen at det skal være «samme yrke»

Departementet viser til forslag til § 11-3.

Departementet foreslår å ikke ta inn avtalen artikkel 12.4(3) og (4) ettersom dette er krav til gjennomføring av selve avtalen.

4.5.7 Virkning av godkjenning – ny § 11-4

Etter frihandelsavtalen artikkel 12.4 skal en godkjenning av en yrkesutøvers yrkeskvalifikasjoner gi yrkesutøveren adgang til å utøve det lovregulerte yrket. Det tas forbehold for artikkel 12.5 som setter vilkår for godkjenning.

Departementet foreslår å forskriftsfeste at yrkesutøver som får godkjenning eller autorisasjon etter bestemmelsene har rett til å utøve yrket på samme vilkår som yrkesutøvere med tilsvarende godkjenning, autorisasjon eller rett i Norge.

Departementet viser til forslag til § 11-4.

4.5.8 Utlikningstiltak – ny § 11-5

I yrkeskvalifikasjonsforskriften §§ 3-4 til 3-6 er det bestemmelser om utlikningstiltak, de bestemmelsene gjennomfører yrkeskvalifikasjonsdirektivet. I frihandelsavtalen artikkel 12.6 er det også regler om utlikningstiltak. De er enkelte forskjeller mellom reglene i yrkeskvalifikasjonsforskriften og frihandelsavtalen.

Etter avtalen artikkel 12.6 kan godkjenningsmyndigheten bestemme at en søker gjennomfører utlikningstiltak i form av en prøveperiode eller en egnethetsprøve. Dette er forskjellig fra yrkeskvalifikasjonsdirektivet, der utgangspunktet er at yrkesutøver kan velge.

Utlikningstiltak kan ifølge avtalen artikkel 12.6 pålegges dersom

- a. det er en vesentlig forskjell mellom yrkesutøvers yrkeskvalifikasjoner og de grunnleggende kunnskapene eller ferdighetene som kreves for å utøve det lovregulerte yrket i vertsjurisdiksjonen, eller

- b. det lovregulerte yrket i vertsjurisdiksjonen omfatter en eller flere former for yrkesvirksomhet som omfatter fagområder som er vesentlig forskjellige fra dem som omfattes av yrkesutøverens yrkeskvalifikasjoner.

Ordlyden i frihandelsavtalen er en noe annen enn i yrkeskvalifikasjonsdirektivet og forskriftens § 3-4 første ledd bokstav a og b.

Selv om avtalen artikkel 12.6 og forskriften § 3-4 første ledd er formulert ulikt, gir de i realiteten anvisning på de samme to alternative vurderingstemaene: a) om det er en vesentlig forskjell mellom søkerens yrkeskvalifikasjoner og de kvalifikasjonene som kreves for å utøve yrket, eller b) om yrket det søkes om er vesentlig forskjellig fra det yrket søkeren er kvalifisert til.

Det kan likevel ikke utelukkes at en konkret fortolkning i enkelte tilfeller vil kunne føre til ulike resultater. Departementet foreslår derfor å ikke forskriftsfeste innholdet i avtalen artikkel 12.6 med samme ordlyd som forskriften § 3-4 første ledd.

Det følger av forskriften § 3-4 første ledd at tre år er den lengste mulige prøvetid som kan fastsettes. Avtalen med Storbritannia setter ikke noe tak på hvor lang prøveperioden kan være. Departementet foreslår derfor heller ikke noe tak i forskriften, men legger til grunn at prøvetid normalt vil være på inntil tre år.

Etter frihandelsavtalen artikkel 12.6(2) kan godkjenningmyndigheten beslutte om det skal brukes prøveperiode eller egnethetsprøve som utlikningstiltak. Dette er forskjellig fra forskriften § 3-5 første ledd første punktum. Etter yrkeskvalifikasjonsdirektivet har yrkesutøver i utgangspunktet en rett til å velge mellom prøveperiode og egnethetstest. Departementet foreslår å forskriftsfeste at godkjenningmyndigheten kan bestemme utlikningstiltak, i tråd med ordlyden i avtalen.

I frihandelsavtalen artikkel 12.6(3) oppfordres godkjenningmyndighetene til å anvende utlikningstiltak på en måte som står i forhold til den forskjellen de har som formål å avhjelpe. Dette er en annen ordlyd enn i yrkeskvalifikasjonsdirektivet og forskriften § 3-6, der myndighetene skal vurdere om kunnskapen som yrkesutøver har ervervet ved sin yrkeserfaring eller livslange læring helt eller delvis kan utligne den vesentlige forskjellen. Myndighetene er altså ikke pålagt de samme forpliktelsene etter avtalen som etter direktivet og forskriften, men departementet anbefaler at de samme vurderingene som etter forskriften skal legges til grunn. Forskjellen er ikke stor og for å gjøre den enklere bør en kunne legge de samme vurderinger til grunn. Departementet foreslår derfor at det i bestemmelsen om utlikningstiltak vises til forskriften § 3-6 første ledd. Andre og tredje ledd er spesifikke direktivkrav og departementet foreslår ikke å vise til disse bestemmelsene.

Frihandelsavtalen artikkel 12.6(4) gjelder krav til begrunnelse. Et krav om begrunnelse følger av forvaltningslovens regler og departementet foreslår derfor ikke å gjennomføre denne bestemmelsen i forskriften. I forskriften § 3-6 andre ledd er det stilt krav til begrunnelse. Men ved at bestemmelsen tar inn yrkeskvalifikasjonsdirektivets regler

om begrunnelse og viser til kvalifikasjonsnivåer etter direktivet er den mer detaljert enn i avtalen. Departementet mener derfor det ikke er hensiktsmessig å vise til den.

Etter frihandelsavtalen skal egnethetsprøve avholdes regelmessig og minst en gang i året, jf. artikkel 12.6(5). I forskriften § 3-6 tredje ledd er det et krav om at yrkesutøver skal kunne ta en egnethetsprøve senest seks måneder etter vedtaket om godkjenning. Departementet foreslår at det i bestemmelsen som tar inn avtalen har krav om at egnethetsprøve skal avholdes minst en gang i året. Dette er minimumskrav og forslaget er ikke til hinder for at godkjenningsmyndigheten har den samme hyppigheten for de som søker godkjenning etter kapittel 11 som de som søker etter kapittel 3.

Departementet viser til forslag til § 11-5.

4.5.9 Unntak fra retten til godkjenning – ny § 11-6

Etter frihandelsavtalen artikkel 12.5 nr. 3 til 6 kan det bare gjøres unntak fra retten til godkjenning dersom ett av følgende vilkår er oppfylt:

- Vilkår 1 er oppfylt når
 - (a) det er en vesentlig forskjell mellom yrkesutøverens yrkeskvalifikasjoner og de grunnleggende kunnskapene eller ferdighetene som kreves for å utøve yrket i vertsjurisdiksjonen, og
 - (b) yrkesutøveren unnlater eller nekter å avlegge en egnethetsprøve eller gjennomføre en prøveperiode i henhold til artikkel 12.6 (Utligningstiltak).
- Vilkår 2 er oppfylt når
 - (a) det lovregulerte yrket i vertsjurisdiksjonen omfatter en eller flere former for yrkesvirksomhet som omfatter fagområder som er vesentlig forskjellige fra dem som omfattes av yrkesutøverens yrkeskvalifikasjoner, og
 - (b) yrkesutøveren unnlater eller nekter å avlegge en egnethetsprøve eller gjennomføre en prøveperiode i henhold til artikkel 12.6 (Utligningstiltak).
- Vilkår 3 er oppfylt dersom kravet om at yrkesutøveren skal avlegge en egnethetsprøve eller gjennomføre en prøveperiode i henhold til artikkel 12.6 (Utligningstiltak), vil innebære å kreve at yrkesutøveren oppnår de yrkeskvalifikasjonene som kreves for å utøve det lovregulerte yrket i vertsjurisdiksjonen.
- Vilkår 4 er oppfylt dersom adgang til og utøvelse av et lovregulert yrke av en fysisk person hvis yrkeskvalifikasjoner er oppnådd i vertsjurisdiksjonen, er omfattet av andre vilkår enn besittelse av bestemte yrkeskvalifikasjoner, og yrkesutøveren ikke oppfyller disse vilkårene.

Godkjenningsmyndigheten kan nekte godkjenning eller autorisasjon dersom yrkesutøver ikke har fullført eller bestått utlikningstiltak, jf. frihandelsavtalen artikkel 12.5(3) og (4), vilkår 1 og 2. Vilkår 1 gjelder der det er vesentlige forskjeller mellom utdanningen som kreves og utdanningen vedkommende har. Vilkår 2 gjelder der yrket i Norge omfatter en

eller flere former for yrkesvirksomheter som gjelder fagområder som er vesentlig forskjellig fra dem som omfattes av yrkesutøverens yrkeskvalifikasjoner. Departementet foreslår å gjennomføre vilkår 1 og 2 i én bestemmelse.

Godkjenningsmyndigheten kan nekte dersom eventuelle utlikningstiltak innebærer at yrkesutøveren må gjennomføre en yrkesutdanning som tilsvarer den norske utdanningen for det aktuelle yrket, jf. avtalen artikkel 12.5(5.).

Vilkår 4 gjelder der det er andre vilkår enn besittelse av bestemte yrkeskvalifikasjoner. Dette kan f.eks. være alderskrav eller krav til egnethet for yrket.

Departementet foreslår å regulere vilkårene i frihandelsavtalen artikkel 12.5 i forskriften, se forslag til § 11-6.

4.5.10 Søknadsprosedyre og saksbehandlingsregler – ny § 11-7

Frihandelsavtalen artikkel 12.7 har detaljerte bestemmelser om søknadsprosedyrer. Flere av disse bestemmelsene følger allerede av forvaltningsloven og enkelte av bestemmelsene gjelder kun for godkjenningsmyndigheten.

Etter frihandelsavtalen artikkel 12.7(1) skal godkjenningsmyndigheten bekrefte mottak av søknad om godkjenning fra yrkesutøver. Det er også et krav at vedtaket skal treffes innen fire måneder. Departementet foreslår at kravet om å bekrefte mottak av søknad og saksbehandlingsfrist kommer klart frem i forskriften. Se forslag til § 11-7.

I frihandelsavtalen artikkel 12.7(2) er det satt krav til dokumentasjon. Disse er noe annerledes utformet enn det som følger av forskriften § 8-1. Det skyldes at yrkeskvalifikasjonsdirektivet har strengere regler for når og hvilke dokumenter godkjenningsmyndigheten kan kreve. I EØS er det mulig med utstrakt samarbeid via informasjonssystemet for det indre marked (IMI). Det finnes ikke et tilsvarende system for avtalen mellom Storbritannia og Norge, selv om det er satt krav til administrativt samarbeid.

Frihandelsavtalen artikkel 12.7(3) regulerer de tilfellene hvor det er satt andre vilkår i nasjonalt regelverk enn kvalifikasjonskrav. Da kan godkjenningsmyndigheten kreve at yrkesutøver dokumenterer at vedkommende oppfyller disse vilkårene. Kravene skal ikke være strengere enn det som er nødvendig. Slike krav vil eventuelt være regulert i andre bestemmelser enn i forskrift om godkjenning av yrkeskvalifikasjoner. Departementet foreslår derfor ikke å forskriftsfeste dette.

Utgangspunktet er at godkjenningsmyndigheten skal godta kopier som er bekreftet i samsvar med partenes nasjonale rett i stedet for originaldokumenter, jf. frihandelsavtalen artikkel 12.7(4).

Frihandelsavtalen artikkel 12.7(5) og (6) setter krav til samarbeid mellom godkjenningsmyndighetene generelt og utveksling av opplysninger om disiplinære tiltak som er truffet, ilagte strafferettslige sanksjoner eller andre alvorlige, særlige omstendigheter

som sannsynligvis vi få konsekvenser for yrkesutøverens utøvelse av lovregulerte yrker. Det siste gjelder særlig helseyrker og undervisningsyrker. Dette er krav som er satt til myndigheter, og departementet foreslår å ikke ta dem inn i forskriften.

Behandling av søknader om godkjenning av yrkeskvalifikasjoner forutsetter behandling av personopplysninger. Behandlingsgrunnlag for de enkelte myndighetene i Norge som skal behandle søknader fra Storbritannia er de samme som for søknader fra andre nasjonaliteter. Videre er de nasjonale myndighetene etter samarbeidsavtalen pålagt å, i relevante sammenhenger, utveksle visse opplysninger med andre land. Det vil i praksis for norske myndigheter innebære å dele opplysninger med britiske myndigheter. Yrkeskvalifikasjonsdirektivet har regler som deling av opplysninger gjennom et eget system; IMI, og direktivet regulerer dette. For de norske myndighetenes deling (utlevering) til britiske myndigheter er det derfor behov for en egen hjemmel, se forslag til § 11-7 femte ledd. Denne bestemmelsen vil utgjøre supplerende behandlingsgrunnlag til personvernforordningen artikkel 6 nr. 1, c, artikkel 9 nr. 2 g og artikkel 10.

Se forslag til § 11-7.

4.5.11 Lisensiering og andre bestemmelser – ny § 11-8

Frihandelsavtalen artikkel 12.8 gjelder opplysninger om lisensiering og andre bestemmelser, bl.a. opplysninger til yrkesutøver som søker om yrkesgodkjenning. Dette er detaljerte regler om hva som skal gjøres tilgjengelig for yrkesutøver.

Den ansvarlige myndigheten skal gjøre tilgjengelig for yrkesutøvere opplysninger om de yrkeskvalifikasjonene som kreves for å utøve det lovregulerte yrket. Den ansvarlige myndigheten skal også gjøre tilgjengelig opplysninger som forklarer eventuelle andre vilkår som gjelder for utøvelsen av det lovregulerte yrket. Departementet mener det ikke er nødvendig å forskriftsfeste de detaljerte kravene, men kun at det skal gis nødvendige opplysninger.

Se forslag til § 11-8.

4.5.12 Krav til språkkunnskaper – ny § 11-9

Etter frihandelsavtalen artikkel 12.9 kan det stilles krav til søkerens språkkunnskaper. Myndighetene kan kreve at søkere godtgjør at de har de språkkunnskapene som er nødvendige for å utøve yrket. Dersom det lovregulerte yrket har sammenheng med pasientsikkerhet, kan språkferdighetene kontrolleres. Alle språktester skal stå i rimelig forhold til virksomheten som skal utøves.

Departementet foreslår å forskriftsfeste krav til språkkunnskaper, se forslag til § 11-9.

5 Økonomiske og administrative konsekvenser

5.1 Forholdsmessighetsprøvningsdirektivet

Det er allerede i norsk rett krav om at nye reguleringer av yrker skal utredes og høres, slik forholdsmessighetsprøvningsdirektivet krever. Dette følger av utredningsinstruksen og yrkeskvalifikasjonsdirektivet. Det som er nytt med forholdsmessighetsprøvningsdirektivet, er de mer detaljerte kravene til forholdsmessighetsvurderingen. I praksis innebærer dette at regulering av yrker kommer til å bli mer ressurskrevende administrativt enn hva som er tilfellet i dag. Hvor mye mer ressurskrevende avhenger av hvilken regulering som foreslås.

Departementet legger til grunn at den enkelte reguleringsmyndighet må dekke de økte administrative kostnadene de nye kravene medfører innenfor dagens budsjettammer.

Reglene om informasjonsutveksling om forholdsmessighetsvurderinger mellom statene (se forslag til § 10-11) skal gjøres gjennom informasjonssystemet til det indre marked (IMI). Det er usikkert hvor mye merarbeid dette fører til. Direktoratet for høyere utdanning og kompetanse (HK-dir) er assistansesenter for yrkeskvalifikasjonsdirektivet. En av oppgavene er bl.a. å oppdatere informasjonen i EUs database over regulerte yrker for Norge. Det har siden 2016 vært krav om at det skal legges inn en forholdsmessighetsvurdering av de ulike regulerte yrkene. Dette har HK-dir hatt ansvaret for, i samarbeid med de ulike reguleringsmyndighetene. Departementet mener derfor at kravet i forholdsmessighetsprøvningsdirektivet om informasjon lar seg gjennomføre innenfor eksisterende budsjettammer. Erfaringsmessig vil det ikke være mange slike rapporteringer per år.

Når det gjelder forslaget om å forskriftsfeste at forholdsmessighetsvurderingen sendes til Kunnskapsdepartementet for en gjennomgang, er dette allerede praksis i dag.

5.2 Frihandelsavtalen med Storbritannia

Gjennomføringen av reglene om yrkesgodkjenning i frihandelsavtalen med Storbritannia vil etter departementets vurdering ikke medføre økte økonomiske eller administrative konsekvenser. Godkjenningsmyndighetene har allerede et system for yrkesgodkjenning for den aktuelle gruppen.

Eventuelle merutgifter knyttet til forslaget dekkes innenfor gjeldende budsjettammer.

6 Forslag til forskriftsbestemmelser

I forskrift 22. desember 2017 nr. 2384 om godkjenning av yrkeskvalifikasjoner gjøres følgende endringer:

§ 1-1 andre ledd skal lyde:

For yrker som omfattes av lov 2. juli 1999 nr. 64 om helsepersonell m.v. og lov 15. juni 2001 nr. 75 om veterinærer og annet dyrehelsepersonell, gjelder ~~kun~~ § 9-1 og kapittel 10. For borgere av Sveits gjelder ikke bestemmelsene i kapittel 5, 6 og 7. Kapittel 3 og § 8-1, § 8-3, § 8-4, § 8-5, § 8-7 og § 8-8 gjelder for borgere med yrkeskvalifikasjoner fra tredjeland, om ikke annet er bestemt. *For borgere med yrkeskvalifikasjoner fra Storbritannia gjelder kapittel 11.*

§ 1-2 nye bokstaver d og e skal lyde:

- d. *beskyttet tittel*: en form for regulering av et yrke, der det gjennom lov, forskrift eller administrative bestemmelser, direkte eller indirekte kreves innehav av en eller flere former for yrkesvirksomheter, og der misbruk av tittelen er underlagt sanksjoner.
- e. *reservert yrkesvirksomhet*: en form for regulering av et yrke der adgangen til en eller flere yrkesvirksomheter gjennom lov, forskrift eller administrative bestemmelser, direkte eller indirekte, er forbeholdt personer med en særskilt yrkeskvalifikasjon, herunder yrkesvirksomhet som utøves sammen med andre lovregulerte yrker.

Nytt kapittel 10 skal lyde:

Kapittel 10 Forholdsmessighetsvurdering ved regulering av yrker

§ 10-1. *Formål og virkeområde*

Formålet med kapittelet er å gi rammer for gjennomføring av forholdsmessighetsvurderinger før innføring av nye eller endringer av eksisterende regler som begrenser adgangen til eller utøvelsen av et lovregulert yrke.

Kapittelet gjelder for yrker som omfattes av yrkeskvalifikasjonsloven, helsepersonelloven og dyrehelsepersonelloven.

§ 10-2. *Krav om forholdsmessighetsvurdering*

Den ansvarlige myndigheten skal foreta en forholdsmessighetsvurdering før det vedtas nye eller ved endring av eksisterende regler som begrenser adgangen til et yrke eller utøvelsen av et yrke som omfattes av yrkeskvalifikasjonsloven.

§ 10-3. *Krav til forholdsmessighetsvurderingen*

Forholdsmessighetsvurderingen skal

- a) stå i forhold til den foreslåtte regelen og dens karakter, innhold og virkning,

- b) følges av en beskrivelse som er tilstrekkelig detaljert til at det kan vurderes om forholdsmessighetsprinsippet er overholdt,
- c) understøttes av kvalitative og, når det er mulig og relevant, kvantitative opplysninger og
- d) skje på en objektiv og uavhengig måte.

§ 10-4. *Krav til regulering*

Den ansvarlige myndigheten skal sikre at forslaget er forenlig med følgende prinsipper:

- a) kravene må verken direkte eller indirekte være diskriminerende på grunnlag av nasjonalitet eller bosted,
- b) kravene må være begrunnet ut fra formål i allmenhetens interesse, jf. § 10-5 og
- c) forholdsmessighetsvurdering skal vise at de foreslåtte kravene er egnet til å sikre at det fastsatte formålet nås, og kravene må ikke gå lenger enn det som er nødvendig.

§ 10-5. *Formål i allmenhetens interesse*

Formål i allmennhetens interesse som kan begrunne et forslag til regler er blant annet:

- a) offentlig orden, offentlig sikkerhet eller folkehelsen,
- b) bevaring av den økonomiske stabiliteten i trygdeordningen,
- c) vern av forbrukere, av tjenestemottakere og av arbeidstakere,
- d) sikring av god rettspleie,
- e) sikring av rettferdige handelstransaksjoner,
- f) bekjempelse av bedrageri og forebygging av skatteunndragelse og skatteflukt, og sikring av effektiv skattekontroll,
- g) transportsikkerhet,
- h) vern av miljø og bymiljø,
- i) dyrehelse,
- j) immaterialrettigheter og
- k) sikring og bevaring av den nasjonale historiske og kunstneriske arven, sosialpolitiske mål og kulturpolitiske mål.

Økonomiske eller administrative hensyn kan ikke begrunne en begrensning av adgang til eller utøvelse av et lovregulert yrke.

§ 10-6. *Vurdering av forholdsmessighet*

I forholdsmessighetsvurderingen etter § 10-4 bokstav c skal myndigheten med utgangspunkt i formål i allmenhetens interesse vurdere:

- a) arten av risiko som er knyttet til de ønskede målene, særlig risikoene for mottakerne av tjenestene, herunder forbrukere, yrkesutøvere og tredjeparter,
- b) om eksisterende regler i produktsikkerhets- eller forbrukervernlovgivning er utilstrekkelige for å nå det ønskede målet,
- c) bestemmelsens egnethet, om den er hensiktsmessig for å nå det ønskede målet og om den faktisk gjenspeiler målet på en konsekvent og systematisk måte, sammenliknet med hvordan lignende risiko i sammenlignbare yrkesvirksomheter blir behandlet,

- d) virkningen for fri bevegelse av personer og tjenester, forbrukernes valgmuligheter og tjenestens kvalitet,
- e) om eksisterende regelverk, av spesifikk eller mer generell art, er tilstrekkelig for om målet kan nås med mindre restriktive midler, og
- f) om de nye eller endrede reglene hver for seg bidrar til og er nødvendige for å nå formålet i allmenhetens interesse når de kombineres med andre krav som begrenser adgangen til yrket.

§ 10-7. Momenter i forholdsmessighetsvurderingen når nye eller endrede regler kombineres med andre krav som begrenser adgangen til yrket

I forholdsmessighetsvurderingen etter § 10-6 bokstav f skal det tas særskilt hensyn til:

- a) om yrket reguleres ved en beskyttet tittel, reservert yrkesvirksomhet eller annen måte,
- b) om det stilles krav til å gjennomgå løpende faglig utvikling,
- c) krav til organisering av yrket, yrkesetikk eller tilsyn,
- d) krav til medlemskap i en yrkesorganisasjon eller bransjeorgan, registrerings- eller godkjenningsordning, særlig når kravene forutsetter en bestemt yrkeskvalifikasjon,
- e) kvantitative restriksjoner, spesielt krav som begrenser antallet tillatelser til utøvelse av yrket, eller krav til antall ansatte, ledere eller representanter med bestemte yrkeskvalifikasjoner,
- f) krav til en bestemt juridisk organisasjonsform eller krav til aksjeinnehav eller ledelsen i et selskap, og som er direkte knyttet til utøvelsen av det lovregulerte yrket,
- g) regionale begrensninger,
- h) begrensninger i muligheten til å utøve et lovregulert yrke sammen med andre yrkesvirksomheter,
- i) krav til forsikringsdekning,
- j) språkkrav, i det omfang de er nødvendige for å utøve yrket,
- k) krav om faste minstesatser eller minimumssatser og
- l) krav som gjelder markedsføring.

§ 10-8. Andre relevante vurderinger av forholdsmessighet

Når det er relevant, skal myndigheten også ta hensyn til følgende i forholdsmessighetsvurderingen:

- a) hvordan kravet er knyttet til den yrkesvirksomhet som omfattes av yrket, eller er forbeholdt yrket og den yrkeskvalifikasjonen som kreves,
- b) hvordan kravet er knyttet til de aktuelle oppgavenes kompleksitet og de yrkeskvalifikasjonene som kreves, særlig når det gjelder nivået, arten og varigheten til opplæringen eller yrkeserfaringen,
- c) muligheten til å tilegne seg yrkeskvalifikasjonen på alternative måter,
- d) om yrkesvirksomhet som er forbeholdt visse yrker, kan eller ikke kan utøves sammen med andre yrker,
- e) graden av selvstendighet ved utøvelse av yrket og

- f) vitenskapelig og teknisk utvikling som påvirker forbrukernes mulighet til å vurdere kvaliteten på tjenesten som ytes av yrkesutøveren.

§ 10-9. *Forholdsmessighetsvurdering ved midlertidig begrensning i retten til å utøve et yrke*

Om et forslag til regler medfører begrensninger i retten til å utøve yrket midlertidig, skal myndigheten foreta en forholdsmessighetsvurdering av disse begrensningene.

§ 10-10. *Forholdsmessighetsvurdering ved regulering av helseyrker*

Ved regulering av helseyrker som har konsekvenser for pasientsikkerheten, skal myndigheten særlig ta hensyn til målet om å sikre et høyt nivå for vern av menneskers helse.

§ 10-11. *Informasjonsutveksling*

Den ansvarlige myndigheten skal sende forholdsmessighetsvurderingen til Kunnskapsdepartementet eller den myndighet departementet bestemmer.

Kunnskapsdepartementet eller den myndighet departementet bestemmer, skal ta imot og sende forholdsmessighetsvurderingen og forslaget til regler til andre EØS-stater, EFTAs overvåkingsorgan og Europakommisjonen, slik at de gis mulighet til å kommentere vurderingen og forslaget til regulering.

Nytt kapittel 11 skal lyde:

Kapittel 11 Godkjenning av yrkeskvalifikasjoner fra Storbritannia og Nord-Irland

§ 11-1. *Formål*

Formålet med kapittelet er å legge til rette for godkjenning av yrkeskvalifikasjoner fra Storbritannia.

§ 11-2. *Virkeområde*

Bestemmelsene i kapittelet gjelder for yrkesutøvere som har ervervet yrkeskvalifikasjoner i Storbritannia og som søker om yrkesgodkjenning til et yrke som er omfattet av yrkeskvalifikasjonsloven. Bestemmelsene gjelder ikke for yrkesutøvere som omfattes av helsepersonelloven eller dyrehelsepersonelloven.

§ 11-3. *Rett til godkjenning av yrkeskvalifikasjoner fra Storbritannia*

Den ansvarlige myndigheten skal godkjenne yrkeskvalifikasjonene til en yrkesutøver som søker om godkjenning i Norge og som godtgjør å ha tilsvarende yrkeskvalifikasjoner for samme yrke i Storbritannia.

§ 11-4. *Virkning av godkjenning*

En yrkesutøver som får godkjenning eller autorisasjon etter dette kapittelet har rett til å bruke tittelen og utøve et lovregulert yrke på lik linje med yrkesutøveren som har ervervet sine yrkeskvalifikasjoner i Norge.

§ 11-5. *Utlikningstiltak*

Den ansvarlige myndigheten kan pålegge yrkesutøveren å fullføre en prøveperiode eller bestå en egnethetsprøve, når

- a) det er en vesentlig forskjell mellom yrkesutøverens yrkeskvalifikasjoner og de kvalifikasjonene som kreves for å utøve yrket i Norge, eller
- b) yrket i Norge omfatter en eller flere former for yrkesvirksomheter som omfatter fagområder som er vesentlig forskjellig fra dem som omfattes av yrkesutøverens yrkeskvalifikasjoner.

Bestemmelsen i § 3-6 første ledd gjelder tilsvarende.

Den ansvarlige myndigheten kan bestemme hvilket utlikningstiltak yrkesutøver skal gjennomføre.

Den ansvarlige myndigheten skal avholde egnethetsprøve med en rimelig hyppighet og eventuelt minst en gang i året.

§ 11-6. *Unntak fra retten til godkjenning eller autorisasjon*

Den ansvarlige myndigheten kan nekte godkjenning av yrkeskvalifikasjoner for samme yrket dersom

- a) yrkesutøveren unnlater eller nekter å gjennomføre utlikningstiltak etter § 11-5,
- b) utlikningstiltaket etter § 11-5 vil innebære å kreve at yrkesutøveren må gjennomføre en yrkesutdanning som tilsvarer den norske utdanningen for yrket,
- c) adgang til og utøvelse av et lovregulert yrke i Norge er omfattet av andre vilkår enn besittelse av bestemte yrkeskvalifikasjoner, og yrkesutøveren ikke oppfyller disse vilkårene, for eksempel alderskrav.

§ 11-7. *Saksbehandlingsregler*

Den ansvarlige myndigheten skal bekrefte mottak av søknad innen en måned etter at den er mottatt, og opplyse om eventuelle manglende dokumenter eller mangler ved søknaden.

Søknaden skal behandles innen fire måneder etter at søknaden er komplett.

Den ansvarlige myndigheten kan kreve at yrkesutøveren dokumenterer sine yrkeskvalifikasjoner, men ikke mer enn det som er nødvendig for å avgjøre om yrkesutøveren har tilsvarende yrkeskvalifikasjoner som kreves i Norge.

Kopier av dokumenter skal anses som tilstrekkelig dokumentasjon, med mindre det anses nødvendig å kreve originaldokumenter for å beskytte godkjenningsprosessens integritet. Den ansvarlige myndigheten kan kreve at kopiene er bekreftet etter nasjonale regler.

Den ansvarlige myndigheten kan dele personopplysninger, inkludert personopplysninger som er nevnt i personvernforordningen artikkel 9 og 10, om en yrkesutøver med ansvarlig myndighet i Storbritannia.

§ 11-8. *Andre bestemmelser*

Den ansvarlige myndigheten skal gjøre tilgjengelig for yrkesutøvere opplysninger om de yrkeskvalifikasjonene som kreves for å utøve det lovregulerte yrket. Den ansvarlige myndigheten skal også gjøre tilgjengelig opplysninger som forklarer eventuelle andre vilkår som gjelder for utøvelsen av det lovregulerte yrket.

§ 11-9. *Krav til språk*

Yrkesutøveren skal ha de kunnskapene i norsk som anses nødvendige for å utøve det lovregulerte yrket.

Nåværende kapittel 10 blir nytt kapittel 12.

7 Vedlegg

7.1 Europaparlaments- og rådsdirektiv (EU) 2018/958 om forholdsmessighetsprøving før vedtakelse av nye bestemmelser om regulering av yrker

Uoffisiell norsk oversettelse

EUROPAPARLAMENTS- OG RÅDSDIREKTIV (EU) 2018/958

av 28. juni 2018

om forholdsmessighetsprøving før vedtakelse av nye bestemmelser om regulering av yrker

EUROPAPARLAMENTET OG RÅDET FOR DEN EUROPEISKE UNION HAR

under henvisning til traktaten om Den europeiske unions virkemåte, særlig artikkel 46, artikkel 53 nr. 1 og artikkel 62,

under henvisning til forslag fra Europakommisjonen,

etter oversending av utkast til regelverksakt til de nasjonale parlamentene,

under henvisning til uttalelse fra Den europeiske økonomiske og sosiale komité⁽¹⁾,

etter samråd med Regionkomiteen,

etter den ordinære regelverksprosedyren⁽²⁾ og

ut fra følgende betraktninger:

1) Retten til fritt yrkesvalg er en grunnleggende rettighet. Den europeiske unions pakt om grunnleggende rettigheter («pakten») sikrer retten til fritt yrkesvalg og friheten til å drive næringsvirksomhet. Fri bevegelighet for arbeidstakere, etableringsadgang og adgang til å yte tjenester er grunnleggende prinsipper for det indre marked og er nedfelt i traktaten om Den europeiske unions virkemåte (TEUV). Nasjonale regler for adgang til lovregulerte yrker bør derfor ikke utgjøre et uberettiget eller uforholdsmessig hinder for utøvelsen av disse grunnleggende rettighetene.

2) I mangel av særlige bestemmelser i unionsretten om harmonisering av kravene som gjelder adgangen til eller utøvelsen av et lovregulert yrke, har medlemsstatene myndighet til å bestemme hvorvidt og hvordan et yrke skal reguleres innenfor rammen av prinsippene om ikke-diskriminering og forholdsmessighet.

3) Forholdsmessighetsprinsippet er et av de allmenne prinsippene i unionsretten. Det følger av rettspraksis⁽³⁾ at nasjonale tiltak som kan hindre utøvelsen av de grunnleggende frihetene som sikres av TEUV, eller kan gjøre utøvelsen mindre attraktiv, bør oppfylle fire vilkår: De bør anvendes på en ikke-diskriminerende måte, være begrunnet ut fra mål i allmennhetens interesse, være egnet til å sikre at det ønskede målet nås, og ikke gå lenger enn det som er nødvendig for å nå dette målet.

4) Europaparlaments- og rådsdirektiv 2005/36/EF⁽⁴⁾ pålegger medlemsstatene en forpliktelse til å vurdere forholdsmessigheten av deres krav som begrenser adgangen til eller utøvelsen av lovregulerte yrker, og til å underrette Kommisjonen om resultatene av vurderingen, og dermed innlede den såkalte gjensidige vurderingen. Denne prosessen innebærer at medlemsstatene måtte foreta en gjennomgåelse av all lovgivning om alle lovregulerte yrker på deres territorium.

(1) EUT C 288 av 31.8.2017, s. 43.

(2) Europaparlamentets holdning av 14. juni 2018 (ennå ikke offentliggjort i EUT) og rådsbeslutning av 21. juni 2018.

(3) Domstolens dom av 30. november 1995, *Gebhard*, C-55/94, ECLI:EU:C:1995:411, nr. 37.

(4) Europaparlaments- og rådsdirektiv 2005/36/EF av 7. september 2005 om godkjenning av yrkeskvalifikasjoner (EUT L 255 av 30.9.2005, s. 22).

- 5) Resultatene av den gjensidige vurderingen avdekket manglende klarhet med hensyn til hvilke kriterier medlemsstatene skal benytte for å vurdere forholdsmessigheten av krav som begrenser adgangen til eller utøvelsen av lovregulerte yrker, og ujevn kontroll av slike krav på alle reguleringsnivåer. For å unngå fragmentering av det indre marked og for å fjerne hindringer for adgangen til å starte og utøve visse former for virksomhet som arbeidstaker eller selvstendig næringsdrivende, bør det finnes en felles tilnærming på unionsplan som hindrer at uforholdsmessige tiltak vedtas.
- 6) I sin melding av 28. oktober 2015 med tittelen «Upgrading the Single market: more opportunities for people and businesses» påpekte Kommisjonen behovet for å vedta en ramme for forholdsmessighetsanalyser som medlemsstatene skal bruke når de gjennomgår eksisterende eller foreslår nye reguleringer av yrker.
- 7) Dette direktivet har som mål å fastsette regler for forholdsmessighetsvurderinger som medlemsstatene skal foreta for de innfører nye eller endrer eksisterende yrkesreguleringer, for å sikre et velfungerende indre marked og samtidig sikre et høyt nivå for forbrukervern.
- 8) De virksomhetene som omfattes av dette direktivet, bør gjelde de lovregulerte yrkene som omfattes av direktiv 2005/36/EF. Dette direktivet bør få anvendelse på krav som begrenser adgangen til eller utøvelsen av eksisterende lovregulerte yrker eller nye yrker som medlemsstatene vurderer å regulere. Dette direktivet bør få anvendelse i tillegg til direktiv 2005/36/EF, uten at det berører andre bestemmelser fastsatt i en særskilt unionsrettsakt om adgangen til eller utøvelsen av et lovregulert yrke.
- 9) Dette direktivet berører ikke medlemsstatenes myndighet til å fastsette organiseringen av og innholdet i deres systemer for utdanning og yrkesrettet opplæring, og særlig når det gjelder deres mulighet for å delegerer myndigheten til å organisere eller føre tilsyn med yrkesrettet utdanning og opplæring til yrkesorganisasjoner. Bestemmelser som ikke begrenser adgangen til eller utøvelsen av lovregulerte yrker, herunder redaksjonelle endringer, tekniske tilpasninger til innholdet i opplæringskurs eller modernisering av bestemmelser om opplæring, bør ikke omfattes av dette direktivet. Dersom yrkesrettet utdanning eller opplæring består av lønnet virksomhet, bør etableringsadgangen og adgangen til å yte tjenester sikres.
- 10) Dersom medlemsstatene innarbeider særlige krav som gjelder reguleringen av et bestemt yrke, i en særskilt unionsrettsakt som ikke gir medlemsstatene mulighet til å velge nøyaktig hvordan disse skal innarbeides, bør forholdsmessighetsvurderingen som kreves i henhold til særlige bestemmelser i dette direktivet, ikke anvendes.
- 11) Medlemsstatene bør kunne benytte felles rammeregler basert på klart definerte juridiske begreper når det gjelder de ulike måtene et yrke kan reguleres på i Unionen. Et yrke kan reguleres på flere måter, for eksempel ved at adgangen til eller utøvelsen av en bestemt virksomhet forbeholdes innehavere av en yrkeskvalifikasjon. Medlemsstatene kan også regulere en av formene for utøvelse av et yrke ved å fastsette vilkår for bruken av yrkestitler eller ved å innføre kvalifikasjonskrav bare til selvstendig næringsdrivende, til yrkesutøvere som mottar lønn, eller til foretaks ledere eller juridiske representanter, særlig når virksomheten utøves av en juridisk person i form av et profesjonelt selskap.
- 12) Før de innfører nye eller endrer eksisterende lover og forskrifter som begrenser adgangen til eller utøvelsen av lovregulerte yrker, bør medlemsstatene vurdere om bestemmelsene er forholdsmessige. Vurderingens omfang bør stå i forhold til arten av, innholdet i og virkningen av bestemmelsen som innføres.
- 13) Bevisbyrden knyttet til begrunnelse og forholdsmessighet påhviler medlemsstatene. De grunnene som en medlemsstat påberoper seg som begrunnelse for å regulere, bør derfor være ledsaget av en analyse av hensiktsmessigheten og forholdsmessigheten av det tiltaket som medlemsstaten har vedtatt, og av særlig dokumentasjon som underbygger dens argumenter. Selv om en medlemsstat ikke nødvendigvis må framlegge en særlig undersøkelse eller en særlig form for dokumentasjon eller materiale som fastslår at et slikt tiltak er forholdsmessig, før det vedtas, bør den foreta en objektiv analyse som, idet det tas hensyn til de spesifikke omstendighetene i den berørte medlemsstaten, viser at det foreligger en reell risiko med hensyn til oppnåelsen av mål i allmennhetens interesse.

14) Medlemsstatene bør foreta forholdsmessighetsvurderinger på en objektiv og uavhengig måte, herunder når et yrke reguleres indirekte ved at et bestemt bransjeorgan gis myndighet til å regulere. Slike vurderinger kan omfatte en uttalelse fra et uavhengig organ, herunder eksisterende organer som deltar i den nasjonale lovgivningsprosessen, som den berørte medlemsstaten har gitt i oppgave å avgi en slik uttalelse. Dette er særlig viktig i tilfeller der vurderingen foretas av lokale myndigheter, reguleringsmyndigheter eller yrkesorganisasjoner, som på grunn av nærheten til lokale forhold og spesialkunnskap i visse tilfeller kan være bedre egnet til å identifisere den beste måten å nå mål i allmennhetens interesse på, men hvis politiske valg kan gi fordeler til etablerte aktører på bekostning av nyinntredere på markedet.

15) Det er hensiktsmessig å overvåke forholdsmessigheten av nye eller endrede bestemmelser som begrenser adgangen til eller utøvelsen av lovregulerte yrker, etter at de er vedtatt. En gjennomgåelse av forholdsmessigheten av et begrensende nasjonalt tiltak på området lovregulerte yrker bør ikke utelukkende baseres på målet for det nasjonale tiltaket på det tidspunktet det vedtas, men også på tiltakets virkninger, vurdert etter at det er vedtatt. Vurderingen av det nasjonale tiltakets forholdsmessighet bør baseres på den utviklingen som er påvist på området for det lovregulerte yrket etter at tiltaket ble vedtatt.

16) Som bekreftet av fast rettspraksis er enhver uberettiget begrensning som følger av nasjonal rett og som begrenser etableringsadgangen eller adgangen til å yte tjenester, forbudt, herunder all forskjellsbehandling på grunnlag av nasjonalitet eller bosted.

17) Dersom adgangen til å starte og utøve virksomhet som arbeidstaker eller selvstendig næringsdrivende er betinget av oppfyllelsen av visse krav knyttet til bestemte yrkeskvalifikasjoner, som er fastsatt direkte eller indirekte av medlemsstatene, er det nødvendig å sikre at disse kravene er begrunnet ut fra mål i allmennhetens interesse, for eksempel i henhold til TEUV, nærmere bestemt offentlig orden, offentlig sikkerhet og folkehelsen, eller begrunnet ut fra tvingende allmenne hensyn som i Domstolens rettspraksis er anerkjent som slike. Det er også nødvendig å presisere at de tvingende allmenne hensynene som er anerkjent av Domstolen, omfatter blant annet følgende: Bevaring av den økonomiske stabiliteten i trygdeordningen, vern av forbrukere, av tjenestemottakere, herunder ved å sikre kvaliteten på håndverksarbeid, og av arbeidstakere, sikring av god rettspleie, sikring av rettferdige handelstransaksjoner, bekjempelse av bedrageri og forebygging av skatteunndragelse og skatteflukt, og sikring av effektiv skattekontroll, transportsikkerhet, vern av miljø og bymiljø, dyrehelse, immaterialrettigheter, sikring og bevaring av den nasjonale historiske og kunstneriske arven, sosialpolitiske mål og kulturpolitiske mål. Ifølge fast rettspraksis kan rent økonomiske hensyn, nærmere bestemt fremming av den nasjonale økonomien på bekostning av de grunnleggende frihetene, og hensyn av rent administrativ art, for eksempel gjennomføring av kontroller eller innsamling av statistikk, ikke utgjøre tvingende allmenne hensyn.

18) Medlemsstatene kan selv bestemme hvilket beskyttelsesnivå de ønsker for målene i allmennhetens interesse og hvilket reguleringsnivå som er hensiktsmessig, innenfor rammen av forholdsmessighetsprinsippet. At en medlemsstat pålegger mindre strenge regler enn en annen medlemsstat, betyr ikke at den sistnevnte medlemsstatens regler er uforholdsmessige og derfor uforenlige med unionsretten.

19) Når det gjelder vernet av folkehelsen, skal det i henhold til artikkel 168 nr. 1 i TEUV sikres et høyt nivå for vern av menneskers helse i definisjonen og gjennomføringen av all politikk og virksomhet i Unionen. Dette direktivet er helt i tråd med dette målet.

20) For å sikre at bestemmelsene de innfører og endringene de gjør i eksisterende bestemmelser er forholdsmessige, bør medlemsstatene ta hensyn til kriteriene for vurderingen av forholdsmessighet og de tilleggskriteriene som er relevante for det lovregulerte yrket som analyseres. Dersom en medlemsstat har til hensikt å regulere et yrke eller endre eksisterende regler, bør det tas hensyn til arten av risikoene som er knyttet til de ønskede målene i allmennhetens interesse, særlig risikoene for tjenestemottakerne, herunder forbrukere, for yrkesutøvere eller for tredjeparter. Det bør også tas hensyn til at det på området profesjonelle tjenester vanligvis foreligger informasjonsasymmetri mellom forbrukere og yrkesutøvere, ettersom yrkesutøvere har en høy grad av teknisk kunnskap som forbrukere ikke nødvendigvis har.

21) Krav knyttet til yrkeskvalifikasjoner bør anses som nødvendige bare dersom eksisterende tiltak, for eksempel produktsikkerhets- eller forbrukervernlovgivning, ikke kan anses å være egnede eller virkningsfulle for å nå det ønskede målet.

22) For å oppfylle kravet om forholdsmessighet bør et tiltak være egnet til å sikre at det ønskede målet nås. Et tiltak bør anses som egnet til å sikre at målet nås, bare dersom det virkelig gjenspeiler en vilje til å nå dette målet på en konsekvent og systematisk måte, for eksempel dersom lignende risikoer knyttet til visse virksomheter håndteres på en sammenlignbar måte, og dersom eventuelle unntak fra de aktuelle begrensningene anvendes i samsvar med det fastsatte målet. Det nasjonale tiltaket bør dessuten faktisk bidra til at det ønskede målet nås, og bør derfor ikke anses som egnet dersom det ikke har noen innvirkning på det hensynet begrunnelsen bygger på.

23) Medlemsstatene bør ta behørig hensyn til tiltakets samlede innvirkning på den frie bevegeligheten for personer og tjenester i Unionen, på forbrukernes valgmuligheter og på kvaliteten på tjenesten som ytes. På grunnlag av dette bør medlemsstatene særlig fastslå om omfanget av begrensningen på tilgangen til eller utøvelsen av lovregulerte yrker står i forhold til betydningen av de ønskede målene og den forventede nytten.

24) Medlemsstatene bør sammenligne det aktuelle nasjonale tiltaket med alternative og mindre restriktive midler som ville føre til at det samme målet nås, men ville pålegge færre begrensninger. Når tiltakene utelukkende er begrunnet ut fra hensynet til forbrukervern, og når de påviste risikoene er begrenset til forholdet mellom yrkesutøveren og forbrukeren og derfor ikke har negativ innvirkning på tredjeparter, bør medlemsstatene vurdere om deres mål kan nås med mindre restriktive midler enn at virksomhet forbeholdes yrkesutøvere. Når forbrukere for eksempel har et rimelig valg mellom å benytte tjenestene til kvalifiserte yrkesutøvere eller ikke benytte dem, bør det anvendes mindre restriktive midler, eksempelvis beskyttelse av yrkestittelen eller innføring i et bransjeregister. Regulering gjennom virksomhet forbeholdt yrket og beskyttet yrkestittel bør vurderes når tiltakene er rettet mot å hindre risiko for alvorlig skade for mål i allmennhetens interesse, for eksempel folkehelsen.

25) Når det er relevant i lys av arten av og innholdet i tiltaket som analyseres, bør medlemsstatene også ta hensyn til følgende: Sammenhengen mellom omfanget av den yrkesvirksomheten som et yrke omfatter, og de faglige kvalifikasjonene som kreves, hvor komplekse oppgavene er, særlig når det gjelder nivået, arten og varigheten av den opplæringen eller erfaringen som kreves, hvorvidt det finnes forskjellige måter å oppnå yrkeskvalifikasjonen på, hvorvidt virksomheten som er forbeholdt visse yrkesutøvere, kan utøves sammen med andre fagfolk, og graden av selvstendighet ved utøvelsen av et lovregulert yrke, særlig dersom den virksomheten som er knyttet til et lovregulert yrke, utøves under en behørig kvalifisert yrkesutøvers kontroll og ansvar.

26) Dette direktivet tar hensyn til vitenskapelige og teknologiske framskritt og bidrar til et velfungerende indre marked, også i det digitale miljøet. I lys av de raske teknologiske endringene og den raske vitenskapelige utviklingen kan oppdateringer av adgangskrav være av særlig betydning for en rekke yrker, særlig for profesjonelle tjenester som ytes ved hjelp av elektroniske midler. Når en medlemsstat regulerer et yrke, bør det tas hensyn til at den vitenskapelige og teknologiske utviklingen kan redusere eller øke informasjonsasymmetrien mellom yrkesutøvere og forbrukere. Dersom den vitenskapelige og teknologiske utviklingen innebærer en høy risiko for målene i allmennhetens interesse, er det opp til medlemsstatene, når det er nødvendig, å oppmuntre yrkesutøvere til å holde tritt med denne utviklingen.

27) Medlemsstatene bør foreta en omfattende vurdering av de omstendighetene som tiltaket vedtas og gjennomføres under, og særlig undersøke virkningen av de nye eller endrede bestemmelsene når de kombineres med andre krav som begrenser adgangen til eller utøvelsen av yrket. Adgangen til å starte og utøve visse former for virksomhet kan være betinget av at en rekke krav oppfylles, for eksempel regler for organiseringen av yrket, obligatorisk medlemskap i en yrkesorganisasjon eller et bransjeorgan, yrkesetiske regler, kontroll og ansvar. Når de vurderer virkningen av de nye eller endrede bestemmelsene, bør medlemsstatene derfor ta hensyn til de eksisterende kravene, herunder løpende faglig utvikling, obligatorisk medlemskap i en yrkesorganisasjon eller et bransjeorgan, registrerings- eller godkjenningsordninger, kvantitative begrensninger, bestemte krav til juridisk form og krav til aksjeinnehav, territoriale begrensninger, tverrfaglige begrensninger og uforenlighetsregler, krav til forsikringsdekning, språkkunnskapskrav, i det omfang de er nødvendige for å utøve yrket, krav om faste minstesatser og/eller maksimumssatser, og krav som gjelder markedsføring.

28) Innføring av ytterligere krav kan være egnet for å nå målene i allmennhetens interesse. At deres individuelle eller samlede virkning bør vurderes, betyr ikke at disse kravene uten videre er uforholdsmessige. For eksempel kan forpliktelsen til

å gjennomgå løpende faglig utvikling være egnet for å sikre at yrkesutøvere holder tritt med utviklingen på sine respektive områder, så lenge det ikke medfører diskriminerende og uforholdsmessige vilkår som rammer nyinntredere. Tilsvarende kan obligatorisk medlemskap i en yrkesorganisasjon eller et bransjeorgan anses som hensiktsmessig når staten overlater til disse yrkesorganisasjonene eller bransjeorganene å beskytte de relevante målene i allmennhetens interesse, for eksempel ved å overvåke at yrket utøves på lovlig vis, eller ved å organisere eller overvåke løpende yrkesrettet opplæring. Dersom et yrkes uavhengighet ikke kan sikres tilstrekkelig med andre midler, kan medlemsstatene vurdere å anvende beskyttelsestiltak, for eksempel å begrense aksjeinnehav for personer utenfor yrket eller fastsette at flertallet av stemmerettene skal innehas av personer som utøver yrket, så lenge slike beskyttelsestiltak ikke går lenger enn det som er nødvendig for å beskytte målet i allmennhetens interesse. Medlemsstatene kan vurdere å innføre krav om faste minstesatser og/eller maksimumssatser som tjenesteyterne må oppfylle, særlig for tjenester når dette er nødvendig for en effektiv anvendelse av prinsippet om tilbakebetaling av utgifter, så lenge en slik begrensning er forholdsmessig og det ved behov er mulig å gi unntak fra minste- og/eller maksimumssatsene. Dersom innføringen av tilleggskrav medfører gjentakelse av krav som en medlemsstat allerede har innført i forbindelse med andre regler eller prosedyrer, kan slike krav ikke anses som forholdsmessige for å nå det ønskede målet.

29) I henhold til avdeling II i direktiv 2005/36/EF kan medlemsstatene ikke pålegge tjenesteytere som er etablert i en annen medlemsstat og tilbyr profesjonelle tjenester midlertidig og leilighetsvis, krav eller begrensninger som forbys i nevnte direktiv, for eksempel krav om godkjenning fra, registrering hos eller medlemskap i en yrkesorganisasjon eller et bransjeorgan, eller om å ha representanter på vertsstatens territorium for å få tilgang til eller utøve et lovregulert yrke. Medlemsstatene kan om nødvendig anmode tjenesteytere som ønsker å yte tjenester på midlertidig grunnlag, om å gi opplysninger i form av en skriftlig erklæring som skal avgis før den første tjenesteytingen, og å fornye denne erklæringen hvert år. For å gjøre det lettere å yte profesjonelle tjenester er det derfor nødvendig å gjenta, idet det tas hensyn til tjenestens midlertidige eller leilighetsvis art, at krav, for eksempel om automatisk midlertidig registrering eller proforma medlemskap i en yrkesorganisasjon eller et bransjeorgan, forhåndserklæringer og dokumentkrav, samt betaling av et gebyr eller eventuelle avgifter, bør være forholdsmessige. Disse kravene bør ikke føre til en uforholdsmessig byrde for tjenesteytere eller hindre eller gjøre utøvelsen av friheten til å yte tjenester mindre attraktiv. Medlemsstatene bør særlig vurdere hvorvidt kravet om å framlegge visse opplysninger og dokumenter i samsvar med direktiv 2005/36/EF er forholdsmessig og hvorvidt muligheten til å innhente ytterligere opplysninger gjennom forvaltningssamarbeid mellom medlemsstatene via informasjonssystemet for det indre marked er tilstrekkelig for å hindre en alvorlig risiko for at tjenesteytere omgår de gjeldende reglene. Dette direktivet bør imidlertid ikke få anvendelse på tiltak utformet for å sikre at gjeldende ansettelsesvilkår oppfylles.

30) Som bekreftet av fast rettspraksis er menneskers helse og liv den viktigste av de interessene som beskyttes av TEUV. Medlemsstatene bør derfor ta behørig hensyn til målet om å sikre et høyt nivå for vern av menneskers helse når de vurderer krav til helseyrker, for eksempel virksomhet forbeholdt yrket, beskyttet yrkestittel, løpende faglig utvikling eller regler for organiseringen av yrket, yrkesetiske regler og tilsyn, samtidig som minstekravene til opplæring som er fastsatt i direktiv 2005/36/EF, oppfylles. Medlemsstatene bør særlig sikre at reguleringen av helseyrker, som har konsekvenser for folkehelsen og pasientsikkerheten, er forholdsmessig og bidrar til å sikre tilgangen til helsetjenester, som er anerkjent som en grunnleggende rettighet i pakten, samt til sikker og effektiv helsetjeneste av høy kvalitet til borgerne på deres territorium. Når det fastsettes politikk for helsetjenester, bør det tas hensyn til behovet for å sikre tilgjengelighet, en høy kvalitet på tjenestene og en egnet og sikker forsyning av legemidler, i samsvar med folkehelsebehovene på den berørte medlemsstatens territorium, samt behovet for å sikre helsepersonells faglige uavhengighet. Når det gjelder begrunnelsen for reguleringen av helseyrker, bør medlemsstatene ta hensyn til målet om å sikre et høyt nivå for vern av menneskers helse, herunder tilgjengelighet og høy kvalitet på helsetjenester for borgerne, og en tilstrekkelig og sikker forsyning av legemidler, samtidig som det tas hensyn til adgangen til å utøve skjønn som nevnt i artikkel 1 i dette direktivet.

31) For at det indre marked skal virke på en tilfredsstillende måte, er det avgjørende å sikre at medlemsstatene gir informasjon til borgere, representative sammenslutninger og andre berørte parter, herunder partene i arbeidslivet, før de innfører nye eller endrer eksisterende krav som begrenser adgangen til eller utøvelsen av lovregulerte yrker. Medlemsstatene bør involvere alle berørte parter og gi dem mulighet til å framlegge sine synspunkter. Når det er relevant og hensiktsmessig, bør medlemsstatene gjennomføre offentlige høringer i samsvar med sine nasjonale prosedyrer.

32) Medlemsstatene bør også ta fullt hensyn til borgernes rett til klageadgang som er sikret ved artikkel 47 i pakten og artikkel 19 nr. 1 i traktaten om Den europeiske union (TEU). I samsvar med framgangsmåter fastsatt i nasjonal rett og forfatningsmessige prinsipper bør nasjonale domstoler dermed kunne vurdere forholdsmessigheten av krav som omfattes av dette direktivets virkeområde, for å sikre at alle fysiske eller juridiske personer har rett til effektiv klageadgang i forbindelse med begrensninger av retten til fritt yrkesvalg, av etableringsadgangen og av adgangen til å yte tjenester.

33) For å utveksle opplysninger om beste praksis bør medlemsstatene treffe de tiltakene som er nødvendige for å oppmuntre til utveksling av tilstrekkelige og regelmessig oppdaterte opplysninger med andre medlemsstater om regulering av yrker og om virkningene av slik regulering. Kommisjonen bør lette slik utveksling.

34) For å øke gjennomsiktigheten og fremme forholdsmessighetsvurderinger basert på sammenlignbare kriterier, bør de opplysningene som medlemsstatene framlegger, uten at det berører artikkel 346 i TEUV, være lett tilgjengelige i databasen over lovregulerte yrker, slik at andre medlemsstater og berørte parter kan inngi merknader til Kommisjonen og den berørte medlemsstaten. Kommisjonen bør ta behørig hensyn til disse merknadene i sammendragsrapporten som den utarbeider i samsvar med direktiv 2005/36/EF.

35) Ettersom målene for dette direktivet, som er å sikre et velfungerende indre marked og unngå uforholdsmessige begrensninger av adgangen til eller utøvelsen av lovregulerte yrker, ikke kan nås i tilstrekkelig grad av medlemsstatene og derfor på grunn av tiltakets omfang bedre kan nås på unionsplan, kan Unionen treffe tiltak i samsvar med nærhetsprinsippet som fastsatt i artikkel 5 i TEU. I samsvar med forholdsmessighetsprinsippet fastsatt i nevnte artikkel går dette direktivet ikke lenger enn det som er nødvendig for å nå disse målene.

VEDTATT DETTE DIREKTIVET:

Artikkel 1

Formål

I dette direktivet fastsettes regler for en felles ramme for gjennomføring av forholdsmessighetsvurderinger før innføring av nye eller endring av eksisterende lover eller forskrifter som begrenser adgangen til eller utøvelsen av lovregulerte yrker, med sikte på å sikre et velfungerende indre marked og samtidig sikre et høyt nivå for forbrukervern. Det berører ikke medlemsstatenes myndighet, i mangel av harmonisering, og deres adgang til å utøve skjønn for å avgjøre hvorvidt og hvordan et yrke skal reguleres innenfor rammen av prinsippene om ikke-diskriminering og forholdsmessighet.

Artikkel 2

Virkeområde

1. Dette direktivet får anvendelse på medlemsstatenes lover eller forskrifter som begrenser adgangen til et lovregulert yrke eller utøvelsen av et yrke, eller en måte å utøve det på, herunder bruken av yrkestitler og yrkesvirksomheten som er tillatt i henhold til slike titler, som omfattes av direktiv 2005/36/EF.
2. Dersom særlige krav som gjelder reguleringen av et bestemt yrke, fastsettes i en særskilt unionsretsakt som ikke gir medlemsstatene mulighet til å velge nøyaktig hvordan de skal innarbeides, får de tilsvarende bestemmelsene i dette direktivet ikke anvendelse.

Artikkel 3

Definisjoner

I dette direktivet får definisjonene i direktiv 2005/36/EF anvendelse.

Videre menes med

- a) «beskyttet yrkestittel» en form for regulering av et yrke der bruken av tittelen i forbindelse med en eller flere former for yrkesvirksomhet i henhold til lover eller forskrifter er direkte eller indirekte underlagt krav om en bestemt yrkeskvalifikasjon, og der urettmessig bruk av denne tittelen er underlagt sanksjoner,
- b) «virksomhet forbeholdt yrket» en form for regulering av et yrke der adgangen til en eller flere former for yrkesvirksomhet i henhold til lover eller forskrifter er direkte eller indirekte forbeholdt utøvere av et lovregulert yrke, som har en bestemt yrkeskvalifikasjon, herunder dersom virksomheten utøves sammen med andre lovregulerte yrker.

Artikkel 4

Forhåndsvurdering av nye tiltak og overvåking

1. Medlemsstatene skal foreta en forholdsmessighetsvurdering i samsvar med reglene i dette direktivet før de innfører nye eller endrer eksisterende lover eller forskrifter som begrenser adgangen til eller utøvelsen av lovregulerte yrker.
2. Omfanget av vurderingen nevnt i nr. 1 skal stå i forhold til bestemmelsens art, innhold og virkning.
3. Enhver bestemmelse som nevnt i nr. 1 skal ledsages av en beskrivelse som er tilstrekkelig detaljert til at det kan vurderes om forholdsmessighetsprinsippet er overholdt.
4. Grunnene til å anse at en bestemmelse som nevnt i nr. 1 er begrunnet og forholdsmessig, skal underbygges av kvalitative og, når det er mulig og relevant, kvantitative opplysninger.
5. Medlemsstatene skal sikre at vurderingen nevnt i nr. 1 foretas på en objektiv og uavhengig måte.

6. Medlemsstatene skal overvåke at nye eller endrede lover eller forskrifter som begrenser adgangen til eller utøvelsen av lovregulerte yrker, er i samsvar med forholdsmessighetsprinsippet etter vedtakelsen, idet det tas behørig hensyn til utvikling som har funnet sted etter at de aktuelle bestemmelsene ble vedtatt.

Artikkel 5

Ikke-diskriminering

Når de innfører nye eller endrer eksisterende lover eller forskrifter som begrenser adgangen til eller utøvelsen av lovregulerte yrker, skal medlemsstatene sikre at disse bestemmelsene er verken direkte eller indirekte diskriminerende på grunnlag av nasjonalitet eller bosted.

Artikkel 6

Begrunnelse basert på hensyn til mål i allmennhetens interesse

1. Medlemsstatene skal sikre at de lovene eller forskriftene som begrenser adgangen til eller utøvelsen av lovregulerte yrker og som de har til hensikt å innføre, og de endringene som de har til hensikt å gjøre i gjeldende bestemmelser, er begrunnet ut fra mål i allmennhetens interesse.

2. Medlemsstatene skal særlig vurdere om bestemmelsene nevnt i nr. 1 er objektivt begrunnet ut fra offentlig orden, offentlig sikkerhet eller folkehelsen, eller ut fra tvingende allmenne hensyn, for eksempel bevaring av den økonomiske stabiliteten i trygdeordningen, vern av forbrukere, av tjenestemottakere og av arbeidstakere, sikring av god rettspleie, sikring av rettfærdige handelstransaksjoner, bekjempelse av bedrageri og forebygging av skatteunndragelse og skatteflukt, og sikring av effektiv skattekontroll, transportsikkerhet, vern av miljø og bymiljø, dyrehelse, immaterialrettigheter, sikring og bevaring av den nasjonale historiske og kunstneriske arven, sosialpolitiske mål og kulturpolitiske mål.

3. Rent økonomiske hensyn eller hensyn av rent administrativ art skal ikke anses som tvingende allmenne hensyn som kan begrunne en begrensning av adgangen til eller utøvelsen av lovregulerte yrker.

Artikkel 7

Forholdsmessighet

1. Medlemsstatene skal sikre at de lovene eller forskriftene som begrenser adgangen til eller utøvelsen av lovregulerte yrker, som de innfører, og at de endringene som de gjør i eksisterende bestemmelser, er egnet til å sikre at det ønskede målet nås, og at de ikke går lenger enn det som er nødvendig for å nå dette målet.

2. For dette formålet skal medlemsstatene, før de vedtar bestemmelsene nevnt i nr. 1, vurdere følgende:

- a) Arten av risikoene som er knyttet til de ønskede målene i allmennhetens interesse, særlig risikoene for tjenestemottakerne, herunder forbrukere, for yrkesutøvere eller for tredjeparter.
- b) Hvorvidt eksisterende regler av spesifikk eller mer generell art, som de som finnes i produktsikkerhets- eller forbrukervernlovgivningen, er utilstrekkelige for å nå det ønskede målet.
- c) Bestemmelsens egnethet med hensyn til om den er hensiktsmessig for å nå det ønskede målet, og om den faktisk gjenspeiler dette målet på en konsekvent og systematisk måte og dermed håndterer de påviste risikoene på tilsvarende måte som ved sammenlignbare virksomheter.
- d) Innvirkningen på den frie bevegeligheten for personer og tjenester i Unionen, på forbrukernes valgmuligheter og på kvaliteten på tjenesten som ytes.
- e) Muligheten for å bruke mindre restriktive midler for å nå målet i allmennhetens interesse; når bestemmelsene utelukkende er begrunnet ut fra hensynet til forbrukervern og de påviste risikoene er begrenset til forholdet mellom yrkesutøveren og forbrukeren og derfor ikke har negativ innvirkning på tredjeparter, skal medlemsstatene ved anvendelsen av denne bokstaven særlig vurdere om målet kan nås med mindre restriktive midler enn at virksomhet forbeholdes yrkesutøvere.

- f) Virkningen av nye eller endrede bestemmelser i kombinasjon med andre bestemmelser som begrenser adgangen til eller utøvelsen av yrket, og særlig hvordan de nye eller endrede bestemmelsene i kombinasjon med andre krav bidrar til, og om de er nødvendige for, å oppnå det samme målet i allmennhetens interesse.

Medlemsstatene skal også ta hensyn til følgende når det er relevant for arten av og innholdet i bestemmelsen som innføres eller endres:

- a) Forbindelsen mellom den virksomheten som et yrke omfatter eller som er forbeholdt det yrket, og den yrkeskvalifikasjonen som kreves.
- b) Forbindelsen mellom de aktuelle oppgavenes kompleksitet og behovet for at personene som utfører dem, innehar bestemte yrkeskvalifikasjoner, særlig når det gjelder nivået, arten og varigheten av den opplæringen eller erfaringen som kreves.
- c) Muligheten for å tilegne seg yrkeskvalifikasjonen på alternative måter.
- d) Hvorvidt og hvorfor virksomhet som er forbeholdt visse yrker, kan eller ikke kan utøves sammen med andre yrker.
- e) Graden av selvstendighet i forbindelse med utøvelsen av et lovregulert yrke og organisatoriske og tilsynsmessige ordningers betydning for å nå det ønskede målet, særlig når virksomheten som er knyttet til et lovregulert yrke, utøves under en behørig kvalifisert yrkesutøvers kontroll og ansvar.
- f) Den vitenskapelige og teknologiske utviklingen som i praksis kan redusere eller øke informasjonsasymmetrien mellom yrkesutøvere og forbrukere.

3. Ved anvendelsen av nr. 2 første ledd bokstav f) skal medlemsstatene vurdere virkningen av den nye eller endrede bestemmelsen i kombinasjon med ett eller flere krav, idet det tas hensyn til at slike virkninger kan være positive såvel som negative, og særlig følgende:

- a) Virksomhet forbeholdt yrket, beskyttet yrkestittel eller enhver annen form for regulering i henhold til artikkel 3 nr. 1 bokstav a) i direktiv 2005/36/EF.
- b) Forpliktelser til å gjennomgå løpende faglig utvikling.
- c) Regler for organiseringen av yrket, yrkesetiske regler og tilsyn.
- d) Obligatorisk medlemskap i en yrkesorganisasjon eller et bransjeorgan, registrerings- eller godkjenningsordninger, særlig når disse kravene forutsetter innehav en bestemt yrkeskvalifikasjon.
- e) Kvantitative restriksjoner, særlig krav som begrenser antallet tillatelser til å utøve yrket, eller som fastsetter et minste eller høyeste antall ansatte, ledere eller representanter med bestemte yrkeskvalifikasjoner.
- f) Krav om en bestemt juridisk form eller krav som gjelder aksjeinnehav eller ledelsen i et selskap, i det omfang disse kravene er direkte knyttet til utøvelsen av det lovregulerte yrket.
- g) Territorielle begrensninger, herunder når yrket i deler av en medlemsstats territorium reguleres på en annen måte enn i andre deler.
- h) Krav som begrenser muligheten til å utøve et lovregulert yrke sammen med andre eller i et partnerskap, og uforenlighetsregler.
- i) Krav som gjelder forsikringsdekning eller andre former for personlig eller kollektiv beskyttelse med hensyn til yrkesansvar.
- j) Språkkunnskapskrav, i det omfang de er nødvendige for å utøve yrket.

k) Krav om faste minstesatser og/eller maksimumssatser.

l) Krav som gjelder markedsføring.

4. Før de innfører nye eller endrer eksisterende bestemmelser, skal medlemsstatene dessuten sikre overholdelsen av forholdsmessighetsprinsippet i forbindelse med spesifikke krav knyttet til midlertidig eller leilighetsvis tjenesteyting som fastsatt i avdeling II i direktiv 2005/36/EF, herunder følgende:

- a) Automatisk midlertidig registrering eller proforma medlemskap i en yrkesorganisasjon eller et bransjeorgan, som omhandlet i artikkel 6 første ledd bokstav a) i direktiv 2005/36/EF.
- b) En erklæring som skal inngis på forhånd i henhold til artikkel 7 nr. 1 i direktiv 2005/36/EF, dokumenter som kreves i henhold til nr. 2 i nevnte artikkel, eller andre tilsvarende krav.
- c) Betaling av et gebyr eller av avgifter som kreves i forbindelse med de administrative prosedyrene knyttet til adgangen til eller utøvelsen av lovregulerte yrker, som tjenesteyteren pådrar seg.

Dette nummeret får ikke anvendelse på tiltak som skal sikre samsvar med gjeldende ansettelsesvilkår som medlemsstatene anvender i samsvar med unionsretten.

5. Når bestemmelsene nevnt i denne artikkelen gjelder regulering av helseyrker og har konsekvenser for med pasientsikkerheten, skal medlemsstatene ta hensyn til målet om å sikre et høyt nivå for vern av menneskers helse.

Artikkel 8

Informasjon og berørte parters deltakelse

- 1. Før de innfører nye eller endrer eksisterende bestemmelser i lover eller forskrifter, som begrenser adgangen til eller utøvelsen av lovregulerte yrker, skal medlemsstatene med egnede midler gjøre informasjon tilgjengelig for borgere, tjenestemottakere og andre relevante berørte parter, herunder slike som ikke er utøvere av det berørte yrket.
- 2. Medlemsstatene skal på egnet måte involvere alle berørte parter og gi dem mulighet til å framlegge sine synspunkter. Når det er relevant og hensiktsmessig, skal medlemsstatene gjennomføre offentlige høringer i samsvar med sine nasjonale prosedyrer.

Artikkel 9

Effektiv klageadgang

Medlemsstatene skal sikre at det foreligger effektiv klageadgang i forbindelse med forhold som omfattes av dette direktivet, i samsvar med prosedyrer som er fastsatt i nasjonal rett.

Artikkel 10

Utteksling av opplysninger mellom medlemsstater

- 1. For å oppnå en effektiv anvendelse av dette direktivet skal medlemsstatene treffe de tiltakene som er nødvendige for å oppmuntre til utveksling av opplysninger mellom medlemsstatene om forhold som omfattes av dette direktivet, og om den særlige måten de regulerer et yrke på, eller om virkningene av slik regulering. Kommisjonen skal lette slik utveksling av opplysninger.
- 2. Medlemsstatene skal underrette Kommisjonen om de offentlige myndighetene som har ansvar for å oversende og motta opplysninger ved anvendelsen av nr. 1.

Artikkel 11

Gjennomsiktighet

1. Grunnene til å anse at bestemmelser, vurdert i samsvar med dette direktivet, er begrunnede og forholdsmessige, som sammen med bestemmelsene skal meddeles Kommisjonen i henhold til artikkel 59 nr. 5 i direktiv 2005/36/EF, skal registreres av medlemsstatene i databasen over lovregulerte yrker, nevnt i artikkel 59 nr. 1 i direktiv 2005/36/EF, og skal gjøres offentlig tilgjengelige av Kommisjonen.
2. Medlemsstatene og andre berørte parter kan framlegge merknader for Kommisjonen eller medlemsstaten som har meddelt bestemmelsene og grunnene til at de anses som begrunnede og forholdsmessige. Kommisjonen bør ta behørig hensyn til disse merknadene i sammendragsrapporten som den utarbeider i henhold til artikkel 59 nr. 8 i direktiv 2005/36/EF.

Artikkel 12

Gjennomgåelse

1. Kommisjonen skal innen 18. januar 2024 og deretter hvert femte år framlegge for Europaparlamentet og Rådet en rapport om gjennomføringen og resultatene av dette direktivet, blant annet om dets virkeområde og dets effektivitet.
2. Rapporten nevnt i nr. 1 skal om nødvendig ledsages av relevante forslag.

Artikkel 13

Innarbeiding i nasjonal rett

1. Medlemsstatene skal innen 30. juli 2020 sette i kraft de lovene og forskriftene som er nødvendige for å etterkomme dette direktivet. De skal umiddelbart underrette Kommisjonen om dette.

Når disse bestemmelsene vedtas av medlemsstatene, skal de inneholde en henvisning til dette direktivet, eller det skal vises til direktivet når de kunngjøres. Nærmere regler for henvisningen fastsettes av medlemsstatene.

2. Medlemsstatene skal oversende Kommisjonen teksten til de viktigste internrettslige bestemmelsene som de vedtar på det området dette direktivet omhandler.

Artikkel 14

Ikrafttredelse

Dette direktivet trer i kraft den 20. dagen etter at det er kunngjort i *Den europeiske unions tidende*.

Artikkel 15

Adressater

Dette direktivet er rettet til medlemsstatene.

Utferdiget i Brussel 28. juni 2018.

For Europaparlamentet
A. TAJANI *President*

For Rådet
L. PAVLOVA
Formann

7.2 Forskriftsspeil (direktiv – forskrift)

Direktiv 2018/958/EU om forholdsmessighetsprøving før vedtakelse av nye bestemmelser om regulering av yrker og forskrift om godkjenning av yrkeskvalifikasjoner

Artikkel i direktivet	Forskriftsbestemmelse
Artikkel 1	§ 10-1 første ledd
Artikkel 2	§ 10-1 andre ledd
Artikkel 3	§ 1-2 bokstav d og e
Artikkel 4 (1)	§ 10-2
Artikkel 4 (2)	§ 10-3 bokstav a
Artikkel 4 (3)	§ 10-3 bokstav b
Artikkel 4 (4)	§ 10-3 bokstav c
Artikkel 4 (5)	§ 10-3 bokstav d
Artikkel 4 (6)	Reglement for økonomistyring i staten § 16
Artikkel 5	§ 10-4 bokstav a
Artikkel 6 (1)	§ 10-4 bokstav b
Artikkel 6 (2)	§ 10-5 første ledd
Artikkel 6 (3)	§ 10-5 andre ledd
Artikkel 7 (1)	§ 10-4 bokstav c
Artikkel 7 (2) første ledd	§ 10-6 første ledd
Artikkel 7 (2) andre ledd	§ 10-8
Artikkel 7 (3)	§ 10-7
Artikkel 7 (4)	§ 10-9
Artikkel 7 (5)	§ 10-10
Artikkel 8 (1)	Følger av forvaltningsloven – regler om høring
Artikkel 8 (2)	Følger av forvaltningsloven – regler om høring
Artikkel 9	Følger av domstolens prøvingsrett
Artikkel 10 (1)	§ 10-11

Artikkel 10 (2)	Melding til Kommisjonen om hvilke myndigheter i staten som skal ha det praktiske ansvaret for å sende inn vurderingen
Artikkel 11 (1)	Rapporteringsplikten følger av § 9-2
Artikkel 11 (2)	§ 10-11
Artikkel 12-15	Krav til Europakommisjonen, krav til gjennomføring i EU og ikrafttredelsestidspunkt

7.3 Frihandelsavtalen kapittel 12 om godkjenning av yrkeskvalifikasjoner

KAPITTEL 12

ANERKJENNELSE AV YRKESKVALIFIKASJONER

Artikkel 12.1

Definisjoner

1. I dette kapitlet menes med

- a) «prøveperiode» en periode med praksis under tilsyn, som er gjenstand for vurdering og eventuelt skal følges av tilleggsutdanning i et lovregulert yrke i vertsjurisdiksjonen under ansvar av en kvalifisert utøver av dette yrket,
- b) «egnethetsprøve» en prøve avgrenset til yrkesutøvernes faglige kunnskaper som gjennomføres av relevante myndigheter i vertsjurisdiksjonen med sikte på å vurdere yrkesutøverens evne til å utøve et lovregulert yrke i denne jurisdiksjonen,
- c) «utligningstiltak» en prøveperiode eller en egnethetsprøve,
- d) «kvalifikasjonsbevis» diplomer, eksamensbevis og andre bevis utstedt av en myndighet i en av partenes jurisdiksjon, og som bekrefter bestått yrkesutdanning som hovedsakelig er gjennomført i denne jurisdiksjonen,
- e) «hjemmejurisdiksjon» jurisdiksjonen til den parten der yrkeskvalifikasjonene er oppnådd,
- f) «vertsjurisdiksjon» jurisdiksjonen til den parten der en yrkesutøver ønsker å få adgang til og å utøve et lovregulert yrke,
- g) «tiltak» ethvert tiltak en part treffer i form av lov, forskrift, regel, prosedyre, vedtak, administrativ avgjørelse, krav, sedvane eller i enhver annen form¹⁵⁷⁵,
- h) «tiltak som en part treffer» tiltak som vedtas eller opprettholdes av
 - i) sentrale, regionale eller lokale myndigheter, og
 - ii) ikke-statlige organer som utøver myndighet som er delegert av sentrale, regionale eller lokale myndigheter,
- i) «yrke» et yrke eller fag eller en underinndeling av eller en tydelig spesialisering innenfor et yrke,
- j) «yrkesutøver» en fysisk person som har oppnådd sine yrkeskvalifikasjoner i en av partene og søker om å få adgang til og å utøve et lovregulert yrke i en vertsjurisdiksjon,
- k) «yrkesvirksomhet» en virksomhet som utgjør en del av et lovregulert yrke,

¹⁵ Det presiseres at begrepet «tiltak» også omfatter manglende handling.

- l) «yrkeserfaring» lovlig og faktisk utøvelse av det relevante yrket,
- m) «faglig kvalifikasjon» kvalifikasjon som bekreftes av et kvalifikasjonsbevis eller av yrkeserfaring,
- n) «lovregulert yrke» et yrke der utøvelsen, herunder bruken av en tittel eller en betegnelse, er omfattet av et krav om besittelse av bestemte yrkeskvalifikasjoner i henhold til et tiltak truffet av en part,
- o) «relevant myndighet» en myndighet eller et organ som er utpekt i henhold til et tiltak truffet av en part til å anerkjenne kvalifikasjoner og tillate utøvelse av et lovregulert yrke i en jurisdiksjon.

Artikkel 12.2

Mål og virkeområde

1. Dette kapittelet fastsetter en ramme for å legge til rette for en transparent og ensartet ordning for at partene skal kunne anerkjenne yrkeskvalifikasjoner. Dette kapittelet får anvendelse når
 - a) en yrkesutøver med en yrkeskvalifikasjon som er oppnådd i Det forente kongerike, inngir en søknad til en relevant myndighet i Island, Liechtenstein eller Norge om tillatelse til å få adgang til og å utøve et lovregulert yrke, eller
 - b) en yrkesutøver med en yrkeskvalifikasjon som er oppnådd i Island, Liechtenstein eller Norge, inngir en søknad til en relevant myndighet i Det forente kongerike om tillatelse til å få adgang til og å utøve et lovregulert yrke.
2. Det presiseres at dette kapittelet får anvendelse når yrket er lovregulert både i hjemmejurisdiksjonen og vertsjurisdiksjonen, og på samme måte når yrket bare er lovregulert i vertsjurisdiksjonen.

Artikkel 12.3

Innenlandsk regulering

Eventuelle særlige bestemmelser i dette kapittelet skal ha forrang for bestemmelsene i underavsnitt 3.5.1 (Innenlandsk regulering) og 3.5.2 (Bestemmelser med generell anvendelse) i kapittel 3 (Tjenester og investeringer) i den grad som er nødvendig for å gjennomføre de særlige bestemmelsene.

Artikkel 12.4

Anerkjennelse av yrkeskvalifikasjoner

1. Med forbehold for artikkel 12.5 (Vilkår for godkjenning) skal vertsjurisdiksjonens anerkjennelse av en yrkesutøvers yrkeskvalifikasjoner tillate yrkesutøveren adgang til og utøvelse av det lovregulerte yrket i denne jurisdiksjonen¹⁶.
2. Ved anerkjennelse skal vertsjurisdiksjonen gi vedkommende yrkesutøver en behandling som ikke er mindre gunstig når det gjelder adgang til eller utøvelse av det lovregulerte yrket, enn den i tilsvarende situasjoner gir fysiske personer som har oppnådd sine kvalifikasjoner i vertsjurisdiksjonen.
3. Hver part skal vedta, når det er relevant, og opprettholde de nødvendige tiltakene som krever at relevante myndigheter oppretter eller driver en anerkjennelsesordning som er i samsvar med artikkel 12.5 (Vilkår for godkjenning) til 12.11 (Gebyrer).
4. Tiltakene omhandlet i nr. 3 skal ha virkning for hver av partene fra det tidspunkt de andre partene mottar underretning om at partens interne krav for å iverksette dem er oppfylt. Hver part skal gjøre sitt beste for å ha iverksatt tiltakene nevnt i nr. 3 og gitt underretning om dette innen 24 måneder etter avtalens ikrafttredelsesdato. En part som ikke er i stand til å gi slik underretning i løpet av det nevnte tidsrommet, skal rapportere dette til underkomiteen for tjenester og investeringer.

Artikkel 12.5

Vilkår for anerkjennelse

1. Dersom adgang til eller utøvelse av et lovregulert yrke i vertsjurisdiksjonen forutsetter besittelse av bestemte yrkeskvalifikasjoner, skal den relevante myndigheten anerkjenne yrkeskvalifikasjonene til en yrkesutøver som søker om anerkjennelse i vertsjurisdiksjonen og besitter tilsvarende yrkeskvalifikasjoner for samme yrke i hjemmestatsjurisdiksjonen.¹⁷⁷
2. En relevant myndighet kan bare nekte å anerkjenne yrkeskvalifikasjoner for samme yrke dersom vilkår 1, 2, 3 eller 4 er oppfylt.

¹⁶ Partene er innforstått med at bestemmelsene i dette kapittelet ikke berører noen bestemmelser om markedsadgang eller bevegelsesfrihet for fysiske personer, og bare regulerer spørsmål om anerkjennelse av yrkeskvalifikasjoner. Partene er også innforstått med at dette kapittelet får anvendelse uten hensyn til de rettslige grunnlagene som retten til adgang til og utøvelse av det lovregulerte yrket i vertsparten bygger på.

¹⁷ Island, Liechtenstein og Norge bemerker at de i henhold til EØS-avtalen er forpliktet til å overholde minstekravene til utdanning for visse yrker som er harmonisert i EØS-avtalen. For disse formålene og for denne artikkelens formål vil Island, Liechtenstein og Norge bare godkjenne en yrkesutøvers kvalifikasjoner dersom yrkesutøveren tilfredsstiller disse minstekravene til utdanning på tidspunktet for søkeren, eller gjennomfører utligningstiltak i samsvar med artikkel 12.6 (Utligningstiltak).

3. Vilkår 1 er oppfylt når

- a) det er en vesentlig forskjell mellom yrkesutøverens yrkeskvalifikasjoner og de grunnleggende kunnskapene eller ferdighetene som kreves for å utøve yrket i vertsjurisdiksjonen, og
- b) yrkesutøveren unnlater eller nekter å avlegge en egnethetsprøve eller gjennomføre en prøveperiode i henhold til artikkel 12.6 (Utligningstiltak).

4. Vilkår 2 er oppfylt når

- a) det lovregulerte yrket i vertsjurisdiksjonen omfatter en eller flere former for yrkesvirksomhet som omfatter fagområder som er vesentlig forskjellige fra dem som omfattes av yrkesutøverens yrkeskvalifikasjoner, og
- b) yrkesutøveren unnlater eller nekter å avlegge en egnethetsprøve eller gjennomføre en prøveperiode i henhold til artikkel 12.6 (Utligningstiltak).

5. Vilkår 3 er oppfylt dersom kravet om at yrkesutøveren skal avlegge en egnethetsprøve eller gjennomføre en prøveperiode i henhold til artikkel 12.6 (Utligningstiltak), vil innebære å kreve at yrkesutøveren oppnår de yrkeskvalifikasjonene som kreves for å utøve det lovregulerte yrket i vertsjurisdiksjonen.

6. Vilkår 4 er oppfylt dersom adgang til og utøvelse av et lovregulert yrke av en fysisk person hvis yrkeskvalifikasjoner er oppnådd i vertsjurisdiksjonen, er omfattet av andre vilkår enn besittelse av bestemte yrkeskvalifikasjoner, og yrkesutøveren ikke oppfyller disse vilkårene.

Artikkel 12.6

Utligningstiltak

1. En relevant myndighet kan kreve at en yrkesutøver avlegger en egnethetsprøve, standardisert eller på annen måte, eller at vedkommende gjennomfører en prøveperiode dersom

- a) det er en vesentlig forskjell mellom yrkesutøverens yrkeskvalifikasjoner og de grunnleggende kunnskapene eller ferdighetene som kreves for å utøve det lovregulerte yrket i vertsjurisdiksjonen, eller
- b) det lovregulerte yrket i vertsjurisdiksjonen omfatter en eller flere former for yrkesvirksomhet som omfatter fagområder som er vesentlig forskjellige fra dem som omfattes av yrkesutøverens yrkeskvalifikasjoner.

2. Den relevante myndigheten kan beslutte om det skal brukes en prøveperiode eller en egnethetsprøve.

3. Relevante myndigheter oppfordres til å anvende utligningstiltak på en måte som står i forhold til den forskjellen de har som formål å avhjelpe.

4. I den grad det er mulig og på anmodning fra yrkesutøveren skal de relevante myndighetene skriftlig begrunne hvorfor de krever at yrkesutøveren skal gjennomføre utligningstiltak.

5. Dersom en relevant myndighet krever at yrkesutøveren skal avlegge en egnethetsprøve, skal hver part sikre at den relevante myndigheten avholder egnethetsprøver med en rimelig hyppighet og eventuelt minst en gang i året.

Artikkel 12.7

Søknadsprosedyre

1. Den relevante myndigheten skal

- a) bekrefte mottak av yrkesutøverens søknad innen én måned etter mottak og underrette yrkesutøveren om eventuelle dokumenter som mangler,
- b) gi yrkesutøveren tilstrekkelig tid til å gjennomføre kravene og prosedyrene i søknadsprosessen,
- c) behandle yrkesutøverens søknad omgående, og
- d) treffe en beslutning senest fire måneder etter datoen da den fullstendige søknaden ble inngitt.

2. Vedkommende myndighet kan kreve at yrkesutøveren dokumenterer yrkeskvalifikasjoner. Dokumentasjonen det bes om skal ikke være mer enn det som er nødvendig for å godtgjøre at yrkesutøveren besitter tilsvarende yrkeskvalifikasjoner.

3. Dersom adgang til og utøvelse av et lovregulert yrke av en fysisk person hvis yrkeskvalifikasjoner er oppnådd i vertsjurisdiksjonen, er omfattet av andre vilkår enn besittelse av bestemte yrkeskvalifikasjoner, kan den relevante myndigheten kreve at yrkesutøveren dokumenterer at vedkommende oppfyller disse vilkårene. Dokumentasjonen det bes om skal ikke være mer enn det som er nødvendig for å godtgjøre at yrkesutøveren oppfyller disse vilkårene.

4. En relevant myndighet skal godta kopier av dokumenter som er bekreftet i samsvar med partens nasjonale rett, i stedet for originaldokumenter, med mindre den relevante myndigheten krever originaldokumenter for å beskytte godkjenningsprosessens integritet.

5. Den relevante myndigheten¹⁸⁷ i vertsjurisdiksjonen og hjemmējurisdiksjonen skal samarbeide nært og utveksle opplysninger for å lette yrkesutøverens søknad, dersom det er relevant.

¹⁸ Ved anvendelse av dette nummeret, i Island, Liechtenstein og Norge, kan andre myndigheter enn dem som omfattes av definisjonen av «relevant myndighet» i henhold til artikkel 12.1 (Definisjoner) nr. 1 bokstav o), være involvert i styringen av lovregulerte yrker. I tilfelle av slik involvering fra andre myndigheter i Island,

6. Dersom det er relevant, skal den relevante myndigheten¹⁹ i vertsjurisdiksjonen og hjemmējurisdiksjonen, med forbehold for enhver taushetsplikt, utveksle opplysninger om disiplinære tiltak som er truffet, eller ilagte strafferettslige sanksjoner eller andre alvorlige, særlige omstendigheter som sannsynligvis vi få konsekvenser for yrkesutøverens utøvelse av lovregulerte yrker. Partene anerkjenner at dette er særlig viktig for følgende yrkesutøvere:

- a) helsepersonell som utøver virksomhet som har sammenheng med pasientsikkerhet, og
- b) yrkesutøvere som utøver virksomhet i forbindelse med undervisning av mindreårige, herunder barneomsorg og førskoleundervisning, dersom yrkesutøveren utøver et yrke som er lovregulert i den aktuelle parten.

7. All utveksling av opplysninger mellom relevante myndigheter i henhold til denne artikkelen være underlagt hver av partenes personvernlovgivning.²⁰⁸⁰

Artikkel 12.8

Lisensiering og andre bestemmelser

1. Den relevante myndigheten skal gjøre tilgjengelig for yrkesutøvere opplysninger om de yrkeskvalifikasjonene som kreves for å utøve det lovregulerte yrket.

2. Den relevante myndigheten skal gjøre tilgjengelig for yrkesutøvere opplysninger som forklarer eventuelle andre vilkår som gjelder for utøvelsen av det lovregulerte yrket, herunder

- a) om det kreves en lisens for å utøve yrket, vilkårene for å få utstedt lisens etter at berettigelse er fastslått, og hva lisensen innebærer,
- b) medlemskap i et bransjeorgan,
- c) bruk av yrkestitler eller akademiske titler,
- d) å ha en kontoradresse, opprettholde en virksomhet eller være bosatt,
- e) språkkunnskaper,
- f) bevis for god vandel,

Liechtenstein eller Norge er partene enige om at opplysninger skal utveksles mellom disse myndighetene og eventuelt de relevante myndighetene i en annen part, for å overholde dette nummeret.

¹⁹ Ved anvendelse av dette nummeret, i Island, Liechtenstein og Norge, kan andre myndigheter enn dem som omfattes av definisjonen av «relevant myndighet» i henhold til artikkel 12.1 (Definisjoner) nr. 1 bokstav o), være involvert i styringen av lovregulerte yrker. I tilfelle av slik involvering fra andre myndigheter i Island, Liechtenstein eller Norge er partene enige om at opplysninger skal utveksles mellom disse myndighetene og eventuelt de relevante myndighetene i en annen part, for å overholde dette nummeret.

²⁰ Partene er innforstått med at forpliktelsen i henhold til dette nummeret omfatter enhver annen myndighet som samarbeider eller utveksler opplysninger med henblikk på nr. 5 og 6.

- g) yrkesansvarsforsikring,
 - h) oppfyllelse av vertsjurisdiksjonens krav til bruk av handelsnavn eller foretaksnavn, og
 - i) overholdelse av vertsjurisdiksjonens etiske regler, for eksempel uavhengighet og god atferd.
3. Den relevante myndigheten skal gjøre tilgjengelig for yrkesutøvere opplysninger om
- a) relevant lovgivning som skal anvendes med hensyn til for eksempel disiplinære tiltak, finansielt ansvar eller finansiell forpliktelse,
 - b) prinsippene om disiplin og håndheving av faglige standarder, herunder disiplinærjurisdiksjon og eventuelle konsekvenser for utøvelsen av yrkesvirksomhet,
 - c) prosessen og prosedyrene for løpende verifisering av kompetanse, og
 - d) kriteriene og prosedyrene for tilbakekalling av registreringen.
4. Den relevante myndigheten skal gjøre tilgjengelig for yrkesutøvere opplysninger om
- a) hvilken dokumentasjon som kreves av yrkesutøvere, og i hvilken form den bør legges fram, og
 - b) godtaking av dokumenter og sertifikater som er utstedt i forbindelse med yrkeskvalifikasjoner, samt andre vilkår som gjelder utøvelsen av det lovregulerte yrket.
5. Den relevante myndigheten skal umiddelbart behandle forespørsler fra yrkesutøvere om de yrkeskvalifikasjonene som kreves for å utøve det lovregulerte yrket, samt alle andre vilkår som gjelder for utøvelsen av det lovregulerte yrket.

Artikkel 12.9

Språkkunnskaper

Relevante myndigheter kan kreve at yrkesutøvere godtgjør at de besitter de språkkunnskapene som er nødvendige for å utøve det relevante yrket. Dersom det lovregulerte yrket har sammenheng med pasientsikkerhet, kan språkferdighetene kontrolleres. Alle språktester skal stå i rimelig forhold til virksomheten som skal utøves.

Artikkel 12.10

Klageadgang

Hver part skal vedta tiltak som gir yrkesutøvere klageadgang når det gjelder

- a) en relevant myndighets beslutning om å nekte en yrkesutøver adgang til og utøvelse av det lovregulerte yrket, og
- b) en relevant myndighets manglende beslutning om en yrkesutøvers adgang til og utøvelse av det lovregulerte yrket.

Artikkel 12.11

Gebyrer

Hver part skal sikre at gebyrer som ilegges av dens relevante myndigheter i forbindelse med tiltak i henhold til artikkel 12.4 (Godkjenning av yrkeskvalifikasjoner) nr. 3

- a) er rimelige og står i forhold til kostnaden ved yrkesutøverens søknad,
- b) er transparente, herunder i forbindelse med gebyrstrukturer, og er offentliggjort på forhånd, og
- c) kan betales elektronisk via den relevante myndighetens eget nettsted.

Artikkel 12.12

Gjennomføring av dette kapittelet av underkomiteen for tjenester og investeringer

1. Underkomiteen for tjenester og investeringer opprettet i henhold til artikkel 3.3 (Underkomité for tjenester og investeringer) i kapittel 3 (Tjenester og investeringer) skal ha ansvar for en effektiv gjennomføring og anvendelse av dette kapittelet.

2. Partene kan beslutte å invitere representanter fra andre relevante enheter enn partene, herunder representanter for relevante myndigheter som har den nødvendige ekspertisen som er relevant for de spørsmålene som skal drøftes, til å delta på møter i underkomiteen for tjenester og investeringer.

3. Underkomiteen for tjenester og investeringer skal ha følgende funksjoner:

- a) Rapportere til den blandede komiteen opprettet i henhold til artikkel 15.1 (Blandet komité) i kapittel 15 (Institusjonelle bestemmelser), etter behov.
- b) Gjennomgå og overvåke gjennomføringen og anvendelsen av dette kapittelet, herunder ta hensyn til hvordan relevante myndigheter anvender tiltakene som er vedtatt i henhold til dette kapittelet.
- c) Identifisere forbedringsområder i gjennomføringen og anvendelsen av dette kapittelet.
- d) Utveksle opplysninger om eventuelle spørsmål i tilknytning til dette kapittelet, herunder legge til rette for deling av god praksis mellom partene når det gjelder gjennomføringen og anvendelsen av dette kapittelet.
- e) Gi partene retningslinjer om beste praksis i forbindelse med gjennomføringen og anvendelsen av dette kapittelet.
- f) Utarbeide anbefalinger som den anser som nødvendige for en effektiv gjennomføring og anvendelse av dette kapittelet. Disse anbefalingene skal framlegges for den blandede komiteen, som i sin tur kan beslutte å vedta anbefalingene.
- g) Utarbeide retningslinjer for utarbeiding av ordningene for gjensidig anerkjennelse nevnt i artikkel 12.13 (Opprettelse av ordninger for gjensidig godkjenning).

- h) Drøfte spørsmål i forbindelse med dette kapitlet og andre spørsmål som er relevante for anerkjennelsen av yrkeskvalifikasjoner.
 - i) Utføre eventuelle andre funksjoner som den blandede komiteen har delegert til den.
4. Partene skal ta hensyn til eventuelle retningslinjer fra underkomiteen for tjenester og investeringer i samsvar med nr. 3.

Artikkel 12.13

Opprettelse av ordninger for gjensidig anerkjennelse

1. Det forente kongerike på den ene side og Island, Liechtenstein og Norge, sammen eller hver for seg, på den andre siden²¹ kan opprette ordninger for gjensidig anerkjennelse (MRA-er) for å legge til rette for anerkjennelse av yrkeskvalifikasjoner.
2. En MRA kan bygge på bestemmelsene i dette kapitlet. En MRA kan fastsette delvis adgang til et yrke, og at anerkjennelse kan være betinget av at eventuelle utligningstiltak er gjennomført.
3. Partene kan avtale å bruke underkomiteen for tjenester og investeringer til å legge til rette for drøftinger om MRA-er.
4. Partene kan gjennom enighet avtale at en MRA som er opprettet i henhold til denne artikkelen, skal anses som en integrert del av denne avtalen²², gjennom et vedlegg eller på annen måte.

²¹ Ved anvendelse av denne artikkelen kan det inngås MRA-er mellom partene eller mellom deres relevante myndigheter i samsvar med hver parts nasjonale lovgivning.

²² Det presiseres at en slik MRA, uten hensyn til en slik avtale, bare skal være bindende for partene i den.

7.4 Forskriftsspeil (avtale – forskrift)

Kapittel 12 godkjenning av yrkeskvalifikasjoner i frihandelsavtalen mellom Island, Liechtenstein og Norge og Storbritannia i forskrift om godkjenning av yrkeskvalifikasjoner

Artikkel i frihandelsavtalen	Forskriftsbestemmelse
Artikkel 12.1	Følger av yrkeskvalifikasjonsloven § 3
Artikkel 12.2 (1)	§ 11-1
Artikkel 12.2 (2)	Følger av prinsippene av yrkeskvalifikasjonsloven og -forskriften
Artikkel 12.3	Regler om bestemmelsens forrang fremfor andre bestemmelser i frihandelsavtalen.
Artikkel 12.4 (1)	§ 11-4
Artikkel 12.4 (2)	§ 11-4
Artikkel 12.4 (3)	Krav til gjennomføring av avtalen
Artikkel 12.4 (4)	Krav til gjennomføring av avtalen innen to år
Artikkel 12.5 (1)	§ 11-3
Artikkel 12.5 (2)	§ 11-6
Artikkel 12.5 (3)	§ 11-6
Artikkel 12.5 (4)	§ 11-6
Artikkel 12.5 (5)	§ 11-6
Artikkel 12.5 (6)	§ 11-6
Artikkel 12.6 (1)	§ 11-5 første ledd
Artikkel 12.6 (2)	§ 11-5 fjerde ledd
Artikkel 12.6 (3)	§ 3-6
Artikkel 12.6 (4)	Krav til begrunnelse av vedtak følger av forvaltningsloven
Artikkel 12.6 (5)	§ 11-5 tredje ledd
Artikkel 12.7 (1)	§ 11-7
Artikkel 12.7 (2)	§ 11-7
Artikkel 12.7 (3)	Krav til dokumentasjon følger av forvaltningsloven
Artikkel 12.7 (4)	§ 11-7
Artikkel 12.7 (5)	Krav til samarbeid mellom myndighetene

Artikkel 12.7 (6)	Krav til utveksling av informasjon mellom myndighetene
Artikkel 12.7 (7)	§ 11-7
Artikkel 12.8	§ 11-8
Artikkel 12.9	§ 11-9
Artikkel 12.10	Yrkeskvalifikasjonsloven § 18
Artikkel 12.11	Krav til eventuelle gebyrer, følger av bestemmelser om statlig gebyr- og avgiftsfinansiering, rundskriv R-112
Artikkel 12.12	Regler for underkomiteen for tjenester og investeringer.
Artikkel 12.13	Regler for «Mutual Recognition Arrangements» (MRA) mellom myndigheter og stater